

ÜLIÕPILASLEHT

**Eesti Üliõpilaste Karskusühenduse erinumber
1920—1930**

№ 13

TALVEKUUL

1930

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse

väljaandel ilmuvad :

„Päevaleht“ kui rahvuslik, vabameelne, kodanlik, poliitiliselt erapooletu igapäev ilmuv ajaleht. Kõige suurem, loetavam ja mõjuvam ajaleht Eestis

„Laste Rõõm“ kui ainuke iseseisev lasteajakiri Eestis.

T. E. K.-Ü.

GRAAFIKATÖÖSTUS

valmistab kõige kiiremalt, odavamalt ja maitserikkamalt igasuguseid aktsidents-, raamatu-, kivi-, offset- ja rotatsioon-trükitöid, klišeid ja raamatukõitmistöid.

T. E. K.-Ü.

RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALILADU

S.-Karja t. 23 ja Pikk t. 2

on kõige suurem, täielisem ja valikurikkam Eestis.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS ASUB TALLINNAS PIKK TÄNAV NR. 2, OMAS MAJAS.

TELEFONID : „Päevalehe“ ja „Laste Rõõmu“ talitused 433-11 ja 43-54.
Graafikatööstuse kont. 11-08. Raamatukauplused 15-13 ja 434-94.

KODUMAA VABRIKUTE RIIDEKAUPLUS

KÖNET. 18-03

HEINRICH TOFER

TALLINN, S. KARJA T. 15

MÜÜRIVAHE TAN. NURGAL

*Iga kodanik saagu
kodumaa riide tarvitajaks.*

Puuvillase- ja villase riide jaoks on olemas rahuldavad oma suure väljavalikuga iga nais- ja meeskodaniku tarvidused.

TARTU PANK

Asut. 1868. a.

Peapank — Tallinnas, Tartus — algasutus.

Osakonnad: Viljandis, Pärnus, Põltsamaal, Võrus ja Rakveres.

Võtab raha hoiule ajakohaste protsentide eest.

Annab laenusid, vekslite, kaupade ja muude väärtuste kindlustusel.

Diskonteerib vekslid. Toimetab kõiksugu pangaooperatsioone.

Korrespondendid kõigis tähtsamates välismaa linnades.

Panga juures Eesti kinnit. Aktsia-Selts „POLARIS’e“ peaagentuur.

Aktsiaselts

Eesti Reisibüroo

Peakontor: Tallinn, Pikk 6, tel. 433-20 & 433-21.

Osakond: Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72.
Pärnu, Rüütli tän., Endla majas, telef 113.

Telegrammide aadress: „ERBO“, Tallinn, resp. Tartu, Pärnu.

Raudteepiletite eelmüük:

- a) Kodumaal kõikidesse jaamadesse.
- b) Välismaale kõikidesse suurematesse linnadesse.

Esitused ja agentuur kõikidelt suurematelt Euroopa reisibüroodelt.

Ringreisipiletid turistidele.

Rahavahetus ja valuuta müük reisijatele.

Välismaa passide ja viisumite muretsemine.

Laevasõidupiletid kõikidele kodumaa ja Baltimore liinidele.

Ulgumere piletid Inglise, Saksa, Prantsuse Rootsi ja Ameerika liinidele.

Kanadasse piletid Canadian Pacific Railway Co. liini peale.

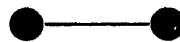
Õhusõidupiletid „Aero“ ja „Derulft'i“ liinidele.

SOOVITAME:

trikoo-
ja nahkin-
daid, koetud svea-
teri, kaeasidem eid, triik-
särke, jalutuskeppe, kraesid, sokke jne.

MOE- ja PUDUKAUBAD

SUUREL JA VÄIKSEL ARVUL

B. GENSS & POJAD

Tartus, Küüni 8. Telef. 5-17.

EESTI KOMMERTS PANK

PEAPANK:

Talinnas, Suur Karja tän. 7.

OSAKONNAD:

Haapsalus, Narvas, Pärnus, Petseris, Tartus,
Valgas, Viljandis.

Telegr. address: — „KOMPA“.

Sissemakstud põhikapital Kr. 1.400.000.—

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Teatan lahkeks tähelepanuks, et olen avanud

Viini kondiitritööstuse, pagariäri ja Café

Talinn, Rataskaevu t. 6,
telefon 429-73.

(Võõrastemaja „Du Nord“ vastu.)

Soovitan igasugu oma tööstuse kondiitrisaadusi. Tellimised valmistatakse kiirelt ja hästi värskemaist ja parimaist aineist. Kiirtellimised $\frac{1}{4}$ tunni jooksul. Muugavad ruumid.

Lootma jäädes, et Teie ei keeldu kõigis isiklikult veenduma.

Austusega **J. Toom.**

Kõik ettevõtted

kuulutavad „Üliõpilaslehes“,

sest

„Üliõpilaslehte“ loeb kogu akadeemiline pere.

Kuulutuse hinnad:

Kaaneküljed, tekstile eelnev lehekülj ja teksti sees à kr. 60.— lehekülj. Esimene kuulutuse külj ja tekstile järgnev lehekülj à kr. 50.— Teised kuulutuse küljed à kr. 40.—

Korduvad kuulutused hinnaalandusega:

2 korda — 10⁰/₀, 3 k — 15⁰/₀, 4–5 k. — 20⁰/₀, 6 ja enamkordsed — 25⁰/₀.

„Üliõpilaslehe“ toimetus asub Tartus, Üliõpilasmajas III kord. Kõnetunnid teisip. ja laup. kl. 15–16.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Templirüüflite laul.

Üle enda, üle enda
— siit vast algab võimsa võit,
siia langeb see kes pelgab,
edasi läeb ulja sõit.

Tooruses ei seisa noorus,
rõõm ei ole õlle uim.
Loobumus on rüüfli voorus,
keeldumusest kasvab vaim.

Üle enda, üle enda —
siis kõik ilm ei vastu saa.
Lehvi, sangarlipp me, lenda,
päästa ikkest püha Maa!

A. A. Laanessar.

* * *

Soojus ja tuli, millega meie karuskustööd teeme, on tunnuseks sellele, kui võrd meie oma riiki ja rahva tulevikku tõeliselt kalliks peame. Ainult järjekindlusetule ja inertsele mõtlemisele võib teadmatuks jääda sügav vastolu, mis peitub alkoholi poolustuse ja isamaa armastuse vahel.

PEETER PÖLD.

Meie kõik ometi räägime rahva kasust, sotsiaalse olukorra parandamisest. Aga alkoholi küsimuses? Ühes kõige sügavamalt ühiskonna ja rahva ellu löikavas küsimuses? Kas räägime ka teiste kasust — või mille päale meie õieti mõtleme, kui meie alkoholi — selle rahva elu hävitava mürgi vastu ei kõnele.

H. B. RAHAMÄGI.

Üliõpilaskarskusliikumise välisvormist.

Akadeemilise karskusorganisatsiooni tüübist.

Aatelised liikumised üliõpilaskonnas võivad leida mitmesuguseid avaldusvorme, sündida kas tema üksikliikmete isiklikel kokupuutumisel, tema esinduse ja üliõpilaskarskusorganisatsioonide või ka vastavate eriühingute kaudu. Pea- rõhk loomulikult langeb viimastele. Nii osutub ka üliõpilaskarskusliikumise välisvormi küsimus peamiselt vastava eriühingu vormi ja töö meetodi probleemiks. Eelolevate ridade ülesanne on, jättes kõrvale peale eriühingu kõik muud avaldusvõimalused ja sellegi piirides veel (meetodika seisukohalt) organiseerimise põhjenduse, mis on esialgset käsitlemist leidnud „Üliõpilastele“ ÜKÜ 5. aastapäeva erinumbris (nr. 11, 1925), piirduda ainult akadeemilise karskusorganisatsiooni omapärase tüübiga ja kaaluda selle paremat otstarbekohasust tema töö meetodi seisukohalt.

„Eesti Üliõpilaste Karskusühenduse“ tüübi küsimus on olnud temale raskeks probleemiks kogu ta senise eluea jooksul, aga veel raskemad on olnud ÜKÜ-st või tema tegevusest eemal seisvate üksikute aatekaasvõitlejate süvenemata etteheited praegusele tüübile. Asja käsitus osutub seega eriti vajaliseks. Selguse ja lihtsuse huvides püüame vaadelda süstemaatiliselt meie organisatsioonitüüpide iseloomustavaid jooni ja neid võrreldes hinnata. Artikli kitsad piirid loomulikult sunnivad vältima üksikasjalisi selgitusi, kõrvalnähtuste ja erandite mainimisi.

Meie akadeemilise ühiskonna organiseerumisel enim levinud vormid on mõlemad äärmused puhatal kujul — „akadeemiline“ ja „intiim“ tüüp. „Akadeemilist“ seltsi või ühingu iseloomustavad järgmised peajooned:

1. Peamiselt teaduslikud sihid. Liikmete kutseline huvi asja vastu. Tähtsusetu väike liikmemaks (1 kr.).

2. Koosseis harilikult ühe teaduskonna ja siingi veel vastavate eriainetega üliõpilasist ja lõpetanuist. Neist võetakse vastu liikmeks igaüks, kes avaldab sellekohast soovi.

3. Organisatsioon eiteosta oma liikmeskonnas süstemaatiliselt kasvatuslikke tulemusi, vaid piirduv täiendamistööga erialalisele ülikoolistuudiumile.

4. Organisatsioon ei piira liikmete vabadust ega kohusta iga liiget millekski (peale liikmemaksu).

5. Sisemine tegevus terve liikmeskonna ulatuses harilikult pole intensiivne (võrreldes intiimorg.-idega): ametlike üldkoosolekuid peetakse harva ja needki küllalistega nagu teaduslikudki. Seltsi poolest on liikmed üksteisele enamasti võõrad. Sellest siis ka nõrk sidevus org.-i ja selle isikliikmete vahel ning seegi peamiselt ajutise iseloomuga.

6. Puuduvad harilikult alalised ruumid ja seltskondlik siseelu.

Intiimorganisatsiooni iseloomustavad aga seotu vastupidised jooned:

1. Peamiselt ühiskondlikud sihid. Aga siinjuures siiski ka liikmete isiklikud huvid nii üliõpilas põlvkonnas kui hiljem. Oluline kõrge liikmemaks (kuni 60 kr. a.).

2. Koosseis kõigi teaduskonnade üliõpilasist. Liikmeid võetakse vastu aga kindla valiku järele, arvestades, kui võrdnad võivad olla kasulikud org.-ile ja vastata selle põhimõtteid, nii siis rõhku pannes liikmeskonna kvaliteedile.

3. Intiimorganisatsioon teostab oma liikmeskonnas süstemaatiliselt ja sunduslikult kasvatuslikku tegevust ning on moraalselt vastutav oma liikme tegevuse ja ülalpidamise eest.

4. Liikmete vabadus on kodukorra normidega pii-

ratud ja liikmel on kindlad kohustused org.-i vastu, millest temal pole õigust keelduda ilma mõjuvate põhjusteta. Kindla distsipliini pidamiseks on org.-il mitmesuguseid abinõusid.

5. Sisetegevus on intensiivne kogu liikmeskonnale. Ametlikud koosolekud on sagedased ja alati kinnised, nii sama harilikult ka vaimlisedki. Iseloomulik on esimestest osavõtmise kohustus. Liikmed on üksteisele sõbrad ja moodustavad kindla liitunud pere jäädava iseloomuga.

6. Alalised ruumid intensiivseks tegevuseks, organiseeritud seltskondlikuks siseeluks ja teiseks koduks.

Kui nüüd tahaksime hinnata kummagi tüübi omadusi, neid liigitades absoluutselt häiks ja halvaks, siis on see võimata, sest alles org.-i ülesanne määrab relatiivselt teatava tüübitunnuse headuse või halbuse. Kui võtame näit. põhimõtte, et kedagi ei pea eemale surutama org.-i (teaduslikust) tööst, siis leiame selle esimesest tüübist. Samuti on seal liige vaba kohustusist, mis sageli tunduvad survena hiljuti keskkoolipingilt vabanenud noorile ksvl.-jaile, kes vahel (vähemalt esialgu) kardavad kasvatuslikku hädaohtu. Neile ja muilegi, kellele meeldib elada ilma kohustusteta ja vaadata ainult pealt teiste tegevust, on see kord ideaalne. Teaduslikeks ülesandeks see tüüp on küllalt hea, kuna need oma iseloomu poolest jäävad juhtivate tegelaste ja kutseliselt huvitatud inimeste teha. Kui aga organisatsioon taotleb liikmeskonna mitmekülgsed edasiarendamist ja on vastutav nende eest, kui see tahab kujundada kvalifitseeritud ühiskonda, kompaktset ühiskondliku jõuga üksust, siis osutuvad samad vabadused org.-i kisenda-vaiks puudusiks. Viimaks mainitud ülesandeks on intiimorg.-idel kõige suuremad eeldused.

Missugune on siis meie üliõpilaskarskusorganisatsioonitüüp? „EÜKÜ eesmärgiks on karske ilmavaate süvendamine ja ideeline propageerimine ühes karskusaate tegelikule teostamisele sihitud sammudega nii üliõpilaskonnas kui ka rahva keskel.“ ÜKÜ ei ole nii siis määratud puhtteaduslikuks asutiseks, ei ole ka seadnud omale ülesandeks haritlase üldist kasvatamist, vaid tahab olla positiivse ühiskondliku tähtsusega ideeline organisatsioon vastavatel ilmavaatelistel motiividel. Muid ülesandeid peab ta teostama ainult niivõrd, kui need on vajalised peaülesannete teostamise eeldusteks.

Neli esimest tegevusaastat (1920—24) oli ta vorm puhtakadeemiline. Asutamisele järgnenud elvusaastail saavutati suuri tulemusi (näit. üliõpilaskonna ametlik karskendamine) ja ta koosolekuil lahendati ühes vanemate tegelastega kogu meie karskusliikumise olulisemaid probleeme. Aga peale esimesi vaidlusrikkaid koosolekuaastaid jäid vanemad tegelased eemale, ja et poldud rõhku pandud noorema põlve kasvatamisele, suri org. sel puhtakadeemilisel kujul 1924. a. kevadeks, nii siis peamiselt püsivate tegelaste puudusel.

Sama aasta sügisel ÜKÜ reorganiseerimisel uute liikmete abil ning praeguse vill mag. H. Rajamaa ja mõne teise vanema üliõpilase eestvõttel algas ideoloogiline ni h k u m i n e tarviduse järele int i m organiseerumise suunas. Loodi kompromissitüüp kahe äärmuse vahel. See liikumine on seni jäänud poolele teele, kus on veel edasi minna, ent kus ei saa kunagi minna lõpuni. Tekkinud suuna ning selle piirid määravad kindlad põhjused.

Võrreldes puhtakujuliste tüüpidega iseloomustavad teda praeguses olukorras järgmised tunnused:

1. Org-i eriala piirides (= ak. elem.) ühiskondlikud sihid (int. el.), kusjuures töö pole seotud ei liikmete kutselise ega muu majandusliku kasuga (uus element — ja raskendav).

2. Koosneb kõigi teadus-

EÜKÜ praeguse organisatsioonitüübi I juhatus 1924/25.

kondate üliõpilasist (int. el.) ja ka ülikooli lõpetanuist (ak. el.), ning liikmete vastuvõtmisel kaalutakse nende vastavust org.-i kodukorra erilistele nõuetele (täiskarskusmõistele kitsamas ning laiemas mõttes) ja nende suhtumist karskustööle, rõhku pannes nii siis liikmeskonna kvaliteedile (osaline int. el.). Väike liikmemaks, (mis on võimalik ainult Karskusliidu poolt toetusena tasuta antud ruumide tõttu).

3. Teostab uute liikmete süstemaatilist kasvatust oma peaülesannete piirides karskuskasvatuse õpiringi läbi; mille koosolekuist osavõtmine on uusliikmeile kahe semestri jooksul kohustuslik (osaline int. el.). On ka moraalselt vastutav oma liikme ülalpidamise eest.

4. Liikmete ülalpidamine on kodukorraga osaliselt piiratud ja kuulub (vähemalt karskusmõiste täitmise piirides) vastavate instantside ja liikmete vastastikuste tähelepanekute alla (osal. int. el.). Liikmel on peamiselt moraalsed kohustatud org.-i vastu.

5. Liikmeskonna sisetgevus on intensiivsem kui teaduslikel seltsidel. Ettekandeõhtud on küll enamasti avalikud (ak. el.), ent muud koosolekud kinnised (int. el.). Liikmed

on üksteisega sõbralikus vahekorras, kusjuures aktiivsed tegelased moodustavad liitunud ja püsiva kandejõu.

6. Alalised ruumid (osaliselt juba 1924. a. saadik) luge-mistoaga (int. el.), mis võimaldavad liikmete ja eriti ametnikkude vastastikust kontakti. Ühendus korraldab ka meelelahutust ja seltskondlikke õhtuid nii külalis-tega kui omavahel (peamiselt vaimlise eeskava lisandusena). Kodune õhkkond ja elustav seltskondlik sise elu teevad liikmeile meeldivaks ruumides viibimise ja saavad oluliseks eeltin-gimuseks ühisele tööle.

Lõpetanud võrdluse, küsime, miks ei või meie üliõpilaskarskusorganisatsioon olla oma vormilt puhtakadeemiline? Lähtudes eelpool objektiivselt antud tunnusjoontest näeme, et akadeemilinegi karskustöö (kuigi loomulikult teaduslikul alusel seisev) ei ole niivõrd teaduslik kui ühiskondlik probleem. (Teaduslik tõde pole siin väärtuseks iseeneses, vaid ainult abinõuks sotsiaalse elu korraldamisel). See on tunde- ja tahtekultuur, tung kaotada sotsiaalsete pahede mõtetut häda ja võimaldada nõrgemaile inimväärilist elu. Paljad teadmised alkoholi mõjust ja tagajärgedest eitee veel midagi, küll aga osutuvad nad

tarvilikeks relvuks tunde- ja tahtetööle. Nimetatud asjaolu tuleb arvestada seda enam, et siin täiendavate teadmiste omandamine pole ühendatud mingi majandusliku kasuga. Piirduda ainult akadeemilise külma teadusliku huvitõmbeõuga mõne üksiku juures ei saa siin kuidagi, kuna on tarvis mobiliseerida kõigi abinõudega karskeid tulevasti akadeemilisi haritlasi päästetööle või vähemalt püsivale head keskjuu andvale eluviisile. Seega saab tarvilikuks välistegevuse propaganda-iseloom — mõtete levitamiseks ja aatekaasvõttelejate koondamiseks, siseelus aga aktiivse karskustöö laiendamise hulkadele mitte küllalt veetleva iseloomu tõttu kasutada kõrvalabinõusid nende sidumiseks, nagu seda on ruumid, liikmete tundmine ja isiklikud mõjutused, sõprus ning seltskondlik elu, (millele lisaks tuleb veel karske seltskondliku rõõmu kultiveerimise korvatav tähtsus). Ka on ÜKÜ moraalselt vastutav oma liikmete ülalpidamise eest, mis nõuab tihedamat kontakti ja kaasliikmete tundmist. Peale selle asetavad ÜKÜ põhimõtted tema koosseisule ja igale üksikliikmele teatavad nõuded, sest karskustöö ei ole viljakas nüüd ega tulevikus, kui org.-is ei tehta selleks ettevalmistusi vähemalt ilmavaatelise ja meetoodilise kasvatusena. Süstemaatilise töö ilma kohustusteta oleks aga poolik. Lisaks intensiivne tegevus suudab parimalt siduda.

Nimetatud põhimõttele reorganiseerimine tõi uuesti tõusuaastaid ÜKÜ-le, mis kandsid vilja ning mis ulatusid hariastmele paari-kolme aasta jooksul. Üleilmilise üliõp. karskuskongressi korraldamisel 1926 leidis ÜKÜ kõrget rahvusvahelist tunnustust. Intiimorg.-i tunnuselementide osaline kasutamine on palju kaasa aidanud ÜKÜ tööle, ning ta on välja saatnud eriti pedagoogilisele põllule ülikooli lõpetanud püsinud ja veendunud karskustegelasi.

Ometi on hiilgeaastail järgnenud endaga rahulolemise aegadel tunda olnud, et ÜKÜ l on veel vähe neid abinõusid, mis on kasutada int.-org.-idel nende sihtide

taotlemisel ja siseelu korraldamisel. Seega tekib viimane küsimus: Miks ei saa meie ÜKÜ muutuda päris intiimorganisationsiooniks?

Näeme: Liikmete valik vastuvõtmisel, kvaliteedile eriline rõhkupanek, mis on vajaline iga org.-i suuremaks eduks, piiraks laiemate ringide kaasatulemise võimalusi karskusosalal. Siin peame kvaliteedi kõrval (aktiivs. tegel.) hindama ka kvantiteeti, s. o. vastu võtma ka passiivset karsket elementi, et teda kaitsta alkoholisõbraliku ümbruse mõju vastu ja kindlustada vähemalt tema karskusveendumust. Töö lõplikuks sihiks on ju mitte ometi kõik karskustegelased, vaid karske rahvas, resp. esijoones karske haritlaskond. Seega osutub iga akad. kodaniku vastavas ilmavaates säilitamine iseenesest juba teatavaks väärtuseks, ja ilma oluliste põhjusteta ei saa kedagi siit eemale jätta. Ent seejuures ei või unustada, et nii org.-i enese elu kui ka tema kui omaalaliste juhtide ettevalmistamisaluse seisukohalt ja kaseni karskusliikumise tegelaste vähese arvu pärast mitu korda enam tuleb rõhku panna aktiivse elemendi koondamisele, kasvatamisele ja säilitamisele, — seda enam, et passiivsed liikmed hiljem uude ümbruskonda sattudes kergesti võivad oma seisukohad kaotada. Karskusorg.-is peavad siiski teostamist leidma need mõlemad põhimõtted, ometi ilma et passiivne hulk tohiks tema tegevust halvata. Koosseisu küsimusega ühenduses saab oluliseks taktikuseks lõpuni minemisele veel konkreetne asjaolu, et üliõpilane ei saa olla korruga liige kahes intiimorg.-is, ja et nii siis mujal intiimorganiseeritud ÜKÜ pooled liikmed ei saaks enam viimasesse jääda. Niisuguse organisatoorse liikmeksastumise piiramise ja üldse intiimorg.-i eeskujul ainult valitud liikmeskonna kasvatamise puhul kaotaks ÜKÜ ühtlasi nende ringkondade toetuse, kus hinnatakse peamiselt kvantitatiivset tööd (liikmete ja koosolekute arvu). Ühtlasi siirdub puhtintiim.-orgi. intiimness sageli egoistlikule ja individualistlikule pinnale,

saades otstarbeks iseeneses ja kaldudes kõrvale olukorrast, kus see on ainult ideelise töö ja edu eelduseks. Niisama on puhtintiimorg.-i ülesanded niivõrd mitmekülgsed, et kõigi nende teostamine tõepoolest viiks kõrvale ÜKÜ peaülesannetest.

Kõigil neil kaalutlustel tundub paratamatu, et ÜKÜ peabki jääma oma kompromissitüübijuurde, mis karskustöö seisukohalt vaadates kannab vähem puudusi kui kumbki äärmine organiseerumisvorm üksikult, kuigi ta ei oma ka mõningaid neid hüvesid, mis on olemas viimastel nende puhtal kujul. Kaotatud on igatahes vähem, võidetud rohkem. (On tähelepanv, et ka teised akad. org.-id, mis ei seisa ainult teaduse edendamise või ka üldse mitte puhtteaduse alusel, vaid oma liikmeid tahavad rakendada tegeliku elu teenistusse, on oma elujõu ja asja edu huvides hakanud rõhku panema org.-i sisemisele mitteametlikule elule, liikmete sidevusele ja ühistundele).

Ometi on veel palju võtta eeskujuks intiimorg.-idelt, mis saab tulla asjale ainult kasuks, enne kui võiks rääkida teadlikust kõrpalekaldumisest ÜKÜ peaülesannetest. Nii osutub tarvilikuks peale ilmavaatelise süstemaatilise edasiarendamise ka kasvatusorganisatsiooni põhimõtete seisukohalt ja neile liikmeile, kes mujal pole intiimorganiseeritud, isegi seltskondlik kasvatus, mis mõningail aastail on kandnud juhuslikku ja ajutist laadi, ilma süstemaatilisena kujunemata. Või jälle ühenduse mingisuguse kohtuinstantsi või vahekohtukorra loomine, mis iga org.-i siseelu olemasolu puhul mõningail kordadel osutub tarvilikuks, — nende üksikute liikmete jaoks, kelle juures humanne kasvatus pole kandnud vilja või kelle juures see on jäänud hiljaks. Ühtlasi on käsil ÜKÜ ülikooli lõpetanud liikmeist, keda seni ainult nimetatud vilistlasteks, iseseisva vilistlaskogu loomine — ÜKÜ-le organiseeritud vaimpliseks toeks.

Nende, ja võib olla veel mõningate muude kavatsuste teostu-

Kümme aastat Eesti Üliõpilaste Karskusühenduse tegevust.

Eesti Üliõpilaste Karskusühendus (EÜKÜ) tekkis 1920. a. kevadsemestril n. n. akadeemiliste seltside asutamise hooajal, et rakendada noore riigi ülesehitavale tööle.

Eesotsas algatajatena seisid dots. V. Ernits, prof. pr. H. Kettunen, prof. P. Põld, üliõp-d H. Pett, J. Rosental j. t. Tõuget ja julgustust selleks andis Soome eeskujul, mida mitmed algatajad olid tundma õppinud viibides eelmisel suvel Soomes S. N. O. K. suvikongressil.

Avalikkusele kandus see mõte 1920. a. märtsis, kui ülikooli peahoones korraldati algatajate poolt prof. P. Põllu ja dots. V. Ernitsa kõnedega koosolek. Mõte leidis poolehoidjaid nii üliõpilaste kui ka ülikooli õppejõudude ringkonnas. Järgmisel koosolekul valiti 5-liikmeline komisjon põhikirja väljatöötamiseks ja ühingu asutamiseks.

Kevadel semestri lõpu tõttu ei saadud aga ühingu asutamist teostada ja katsetamist jätkati järgmisel sügissemestril. Määratud koosolekule ilmus 13 üliõpil. ja asutamiskoosolek lükati edasi, kuna ilmunute arv ei olnud küllaldane ühingu asutamiseks. 23. nov. korraldati järgmine koosolek, kus kõnelesid prof. P. Põld, prof.

misel on täiesti kindel senisest veel suurem tööviljakus ja peasi — püsiva iseloomuga. ÜKÜ peab jääma oma kui akadeemilise org.-i erialalistele peaulesannete juurde, kuid seejuures kasutama kõiki sobivaid abiõusid, mis nende teostamisele tulevad kasuks ja aitavad kaasa mõjuva jõu loomiseks ta ühiskondlikul tööpõlul. Kogemused näitavad: see suund on õige, ainult seni veelgi poolik. Ei ole muud teed, kui sihikindlalt edasi ikka distsipliinikama, kasvatatuma ja püsivama koosseisuga ühiskondliku organisatsiooni poole.

Elmar Elisto.

III üleilmisest üliõpilaste karskuskongressist osavõtjaid Tartus, suvel 1926 (puuduvad pooled).

pr. H. Kettunen, Soome üliõpilaskarskustöö juhid V. Helanen ja A. Soininen, ning siis pandi alus uuele organisatsioonile. Kaks nädalat hiljem järgnenud koosolekul võeti vastu ühingu põhikirja, ning liikmeks registreerus 5 õppejõudu ja 27 üliõpilast.

Jälgides lühidalt EÜKÜ tegevuse arengut tema elua esimese 10 a. jooksul leiame, et see koosneb reast sammudest, algatustest, üritustest ja teostustest nii karskusküsimuse edendamises üliõpilaskarjeringkonnas ja rahva seas kui ka organisatsiooni siseelus.

Sihid olid selged, kuid tuli otsida ja leida nende teostamise vorm.

Ühingu sisetevõttes ilmneb reljeefselt kaks ajajärku:

- 1) puht-akadeemilise tüübi aeg — algusest kuni 1924. aastani ja
- 2) kompromisstüübi aeg — 1924. aastast kuni käesolevani.

Asutamiskoosolekul puht-akadeemilisel ajajärgul määrati EÜKÜ siht ja otstarve — karske ilmavaate ideeline propageerimine ühes karskusaate tegelekule teostamisele sihitud sammudega üliõpilaskonnas ja ka rahva keskel.

Pearõhk pandi välistevõttesse. Taheti liikmeile kuuks tervele akadeemiliskonnale — küsimust teaduslikult sel-

gitades võita isikuid karskusveendumusele. Selleks avati 1921. a. akadeemilised karskuskursused, mis kestsid veebruari algusest kuni mai alguseni ja jätkusid järgmisel sügissemestril. Loengud korraldati esmaspäeviti ülikooli auditoriumes. Lektoreiks ülikooli õppejõud. 1922. a. järgnes kursus karskusajaloost, lektoriks prof. J. Bergmann. Ühtlasi korraldati referaat-, vaidlusa- ja kõnekoosolekuid, esimesel aastal kord kuus, järgneval aastal kahe nädala järele, kusjuures koosolekute kavast oli ka laul ning muusika. Teise tegevusaasta keskel ühendati teaduslikud loengud neist vähesel osavõtjate arvu pärast ühingu üld-kõnekoosolekutega.

Sisemises elus puudub aga sel ajal ühine ideoloogia. Esimese kolme aasta vaidlus-referaatkoosolekud pühendatakse peamiselt karskustööle, EÜKÜ ülesannete, liikmeskonna ning karskustöö metoodika ja taktika probleemide lahendamiseks. Lõpptulemuseks oli, et EÜKÜ liikmeiks võivad olla ainult täiskarsked, akad. kodan., mis ka põhikirjas fikseeriti. Hiljem (1924) laiendati see mõiste ka suitsetamisest keeldumise nõude võrra. Nende küsimuste lahendamise tagajärjel

lahkusid EÜKÜ ülesannetest teisi arusaanud.

Karskustöö metoodika asus EÜKÜ seisukohale, et see peaks teostuma kindlate põhimõtete järgi, esiplaanile seades kaudse karskustöö. Kõnelele lisandusid ägedad vaidlused ja sõelumised, küttes osavõtjad noored tegelased vahel koguni kuumaks. Vastuvõetud põhimõtete esinesid EÜKÜ saadikud XIII karskuskongressil. Kui oli lõppotsus tehtud kaudse karskustöö kasuks, jäid organisatsiooni otsekohesest tegevusest eemale kaotajad — otsekohese meetodi pooldajad, kuid, mis üllatav — tõmbusid tagasi ka võitjad.

Koosolekuid peeti ülikooli auditi, ühiselumajas, Naisseltsis ja Karskuskesktoimkonna ruumes. 1922. a. alates sai organisatsioon ka kantseleiruumid kesktoimkonna juurde, mis olid avatud kaks korda nädalas kindlatel aegadel.

Ühenduse loomiseks välisriikidega, et omandada neilt kui enamkogenuilt praktilisi näpunäiteid, astuti 1922. a. algul maailmaliidu liikmeks. —

Teoreetiline küsimuste lahendamine, mis võtab suurema osa ajast, ei suuda siiski liikmeskonna karskusveendumust süvendada, tekitab igavust, ja osa liikmeid jääb tegevusest eemale (1924. a. on liikumas ainult juhatus ja mõned üksikud agaramad tegelased).

Need algaastate kogemused näitasid selgelt, et karskusküsimust ei saa lahendada ainult teoreetilise selgituse ega kabinetliku uurimisega. Järjest sai selgemaks tõsiasi, et ei saa tulla murrangut revolutsiooniliselt, vaid see teostub evolutsiooniliselt. Selgus: karskustöö on kasvatus töö, ja kui inimese ilmavaatel puudub vastav kõlbline alus, siis on asjatud ilusad sõnad. — Tundus tarvidus uue iseseisva täiskarske intiimorganisatsiooni järele, kes võtaks enesele selle kasvatusliku ülesande, kuna EÜKÜ jääks otseseks juhtivaks keskkohaks. Niikaugele siiski ei minda — eraldi kahte teed — vaid järelejäanud aktiivsemad tegelased eesotsas ksvl H. Klein-Rajamaa'ga

panevad 1924. a. sügisel aluse kompromis tüübile (ligemalt samas numbris: Elisto — Üliõpil. org. tüübist.), muutes seega EÜKÜ tegevussuunda, ning alustavad uue ajajärgu, milles silma paistab EÜKÜ tegevuse hoogne tõus. Reorganiseerimisaastale järgnenud kahe aasta jooksul (esimees G. Laja) leiab uus tüüp järjekindlat süvendamist kuni väljakujunenud olukorrani.

Ühendati akadeemilise ja intiimühingu printsiipe. Muretseti alalised koduruumid (küll esialgu ainult osaliselt, 2 a. hiljem (1926) aga täielikult), loodi laies raames kindel kodukord (mis 1926 sai süvendatult lõpuliku kuju), avati lugila, loodi raamatukogu, hakati rõhutama ka kasvatuslikku külge. Seega pidi saama organisatsioon üliõpilaskonna alkoholismivastase võitluse keskkohaks ja ühtlasi ka karske lõbu ja seltskondliku kasvatusarenduspaigaks.

Uue põhimõtte alusel töötama asudes tuli otsida töömeetodeid, mis lahendati huvidele vastavalt eri toimkondade ja õpiringide loomisega. Nii töötavad järgnevatel aastail toimkonnad spordi, mängude, rahvatantsude, lugemislaua, raamatukogu ja kõnede korraldamiseks.

Tegevuskavva võetakse karske intelligenti kasvatamine. Seatakse ülesandeks, võita omale aktiivseid ja aateliisi kaaslasi. Karskusküsimuste põhjalikumaks tundmaõppimiseks avatakse õpiring alates 1924. a. II sem., mis ka järgmisil aastail töötab ning 1926 muutub karskuskasvatuslikuks õpiringiks, mis viimaks (1928. a. peale) võtab süstemaatilise ilme üheaastalise eeskavaga ja mille koosolekuist osavõtmine ühe aasta jooksul tehakse usuliikmeile kohustuslikuks.

Organisatsiooni tegevus jätkub kindla konstitutsiooni järele ja süveneb iga järgneva aastaga. Esimesel tegevusaastal (uuel alusel) suureneb liikmete arv 50% võrra. Üliõpilaste laiemaile ringkondadele aate propageerimiseks korraldatakse järjekindlalt mõni semester iga nädal, mõni semester üle nädala kõnekoosolekuid, (pee-

tud kõnede arv ulatab üle saja). 1927. a. kevadsemestril organiseeritakse samal ülesandel akadeemiline karskusküü, 1928. a. märtsis karskusnädal. Mõningate küsimuste teaduslikuks valgustamiseks korraldatakse 1925. aastal prof. Puusepa populaarteaduslikke loenguid. Järgnevatel aastail ühendatakse niisuguste küsimuste käsitlemine kõnekoosolekutega, milline põhimõte senini on püsinud. Mainitagu veel, et EÜKÜ on välja kuulutanud ka võistlusteid rahalistele auhindadele, kusjuures 1928. a. sisseantud tööd teemal: „Üliõpilaskarskustöö metoodika ja taktika“ hinnati kaks tööd II auhinna väärilisteks.

EÜKÜ tegevus ei piirdu ainult liikmeskonna ettevalmistusega elule. Silmas pidades põhimõtet: kergem on hoida kui päästa, saadeti 1922. a. kevadel kõigile keskkooli lõpetajaile koolijuhatajate kaudu trükitud üleskutsed abiturientide karskete lõpupäevade korraldamiseks. Algusest peale oli selge põhimõte, et on tarvis tööga alata keskkoolist, kus noored aatele veel vastuvõtlikumad. Selleks peeti juba esimesel tegevusaastal nõu noorsookarskustöö ja liidu ellukutsumiseks ning organiseerimiseks. Kuna aga seda teostas Eesti Karskusliit, loobus EÜKÜ aktiivsetest sammudest, kuid toetas esimesena seda algatust kongressidel. Edasi korraldati 1925. a. kevadel üleriigi ühes maakondlikkude kogudega abiturientide päevad, et selgitada keskkooli lõpetajaile edasiõppimise võimalusi ülikoolis, teaduskondade valikut, organiseerimise vorme ja üliõpilaselule, mis veetleb oma tundmatu salapärasusega. See kõik oli seotud suurte majanduslikkude kuludega, mis pärast varsti loobuti sellest ja hiljem piirduiti vastavate trükitud lendlehtede väljasaatmisega abiturientidele (1929. ja 1930. aasta kevadel).

Üliõpilaskonna karskendamist teostada teistes üliõpilasorganisatsioonides on EÜKÜ-l võimalik niipalju, kui seda suudavad korda saata sealolevad

KÜMNE TEGEVUSAASTA MÖÖDUMISEL MÄLESTAB EÜKÜ OMA SURMA
LÄBI LAHKUNUD AKTIIVSEID TEGELASI:

Tegevliige stud. jur. Nigulas Käbin

Sünd. 13. I 1905. Surn. 21. VIII 1926.

Asutajaliige vil. prof. Siegfried Talvik

Sünd. 8. IX 1878. Surn. 16. IX 1929.

Asutajaliige vil. prof. Peeter Pöld

Sünd. 30. VI 1878. Surn. 1. IX 1930.

EÜKÜ liikmed; osalist karskendamist on võimalik küll teostada ka Üliõpilaskonna Edustuse kaudu.

Üksikute organisatsioonide üliõpilaskarskusküsimusse suhtumise teadasaamiseks pöördus EÜKÜ sügissemestril 1922 vastava järelepärimisega nende poole, et need võtaksid oma koosolekuil karskusküsimuse põhjalikumale kaalumisele. Veel samal semestril (10. nov.) kutsus EÜKÜ kokku üliõpilaste keskedustuse valimiseelse üliõpilaste organisatsioonide esindajate nõupidamise, mis teostus 18 org. esitaja osavõtul.

Nõupidamise tulemuseks oli, et osavõtjad org. kui tervikud on karskussõbralised ja pooldavad karskusküsimust; kuid kandidaatideks valimisele üles seada isikuid, kes *ceteris paribus* oleksid tegelikud karskuse poolehoidjad, pooldasid väikeseltsid, org-tud ja osa maak. kogusid, kuna EÜS ja korp!-id olid vastu. Teised jäid erapooletuks.

Üldiselt lubati oma esindajaile ülesandeks teha Üliõp. Edustuses kaitsta karskusküsimust. Tulemus oli, et peale valimist Üliõp. Edustus absoluutses enamuses muutus karskusmeelseks ning otustas omal koosolekul 13. III 1923 EÜKÜ algatusel rõhuva häälte enamusega, et „Üliõpilaskonna Edustus tunnustab karskuse põhimõtet, mille järele tema oma avalikel esinemistel,

võõraste vastuvõtmistel, bankettidel jne. ei luba alkoholi“. Järgmistel aastatel uuendatakse samuti nõupidamisi ja 1924. a. täiendatakse EÜKÜ esindajate ettepanekul varem tehtud otsust ning lubatakse Tartu Üliõpilaskonna Edustuse tarvitada olevais ruumes ainult alkoholita koosolekuid, koosviibimisi jne. (Üliõpilasleht 1925, lk. 240.) Nende resolutsioonidega saavutati üliõpilaskonna kui terviku osavõtt karskustööst.

1923. a. 10.—11. apr. peetud Baltiriikide üliõpil. konverentsi puhul võeti EÜKÜ ettepanekul konverentsi päevakorda ka karskusküsimus. EÜKÜ-l võimaldati kongressist osa võtta, missugusest traditsioonist ka hiljem kaua on kinni peetud ja mis teistegi riikide üliõp. samasihiliste organisatsioonide poolt omaks võetud. Oma esindajate kaudu avanes võimalus avaldada rida tähtsaid ettepanekuid, mis kõik konverentsil vastu võeti (Üliõpilasleht 1925, lk. 239). Nii on EÜKÜ mõjutanud karskendavalt mitte üksi Eesti, vaid ka teiste Baltiriikide üliõpilaskondi.

1926. a. suvel korraldati Eestis 18. üleilmiline karskuskongress, mille korraldavas toimkonnas olid üle poole EÜKÜ-lased, ühtlasi lasus EÜKÜ õlgadel samal ajal III üleilmise üliõpilaskarskuskongressi

organiseerimine. Viimane korraldati EÜKÜ algatusel ja EÜKÜ tegelaste ainujõul. Välismaalt saadi ainult moraalset tuge ning hiljem asja üldist heakskiitu. Oli küll loodud laiem kongressi korraldav toimkond, ent tegelik töö tuli EÜKÜ teha. Kuid sellega võitis ta täieliku lugupidamise välismaalaste poolt meie üliõpilaskonnale ja ka enesele.

EÜKÜ on võtnud osa oma esindaja kaudu üleilmisest Toronto karskus- ja üliõpilaskarskuskongressist. On jõudu ja võimalust mööda kaasa aidanud eesti üldisele ja eriti noorsookarskustööle kõigist kongressidest osavõtuga ning liitude organiseerimisel. Praegu töötavad paljud EÜKÜ liikmed nii E. Karskusliidu kui ka E. Noorsoo Karskusliidu juhtivatel kohtadel.

Üldkarskustöös on EÜKÜ kat sunud võimaluse korral toetada E. Karskusliitu. Arhiivis leiduvad nimekirjad tõendavad, et üksikuil aastail on karskusnädala puhul maale saadetud kõnelejaid: 1925. a. 18 liiget terveks nädalaks rahva sekka, et hulkade silmi avada alkoholi hädaohu vastu ja piiri panna joomise laastavale mõjule; 1927—13 kõnelejat sõitsid maale; ka 1928 jne. On osa võetud ka üldhariduslikest üritustest, nagu haridusnädalate korraldamistest jne.

Naabermaade üliõpilaskarskus liikumisega

ligema kontakti pidamiseks, aga ka Eesti olude tutvustamiseks on EÜKÜ korraldanud oma liikmetele ekskursioone välismaadele ja ise vastu võtnud naabermaade vastavate samasihiliste organisatsioonide ekskursioone ning esindajaid. Nii käisid EÜKÜ liikmed Riias 1928. a. veebruaris, millest osa võttis 21, Kaunases mais 1928. a. 8. ja Soomes 1930. a. 7. liiget. 1924. a. võeti vastu Läti ja 1929. a. kevadel Läti ning Leedu samasihiliste organisatsiooni ekskursioone, nendega osa võttes Tartu üliõp. 1. mai pidustusist. Ühtlasi on aastapäevade puhul vastastikku üksteisi külastatud.

Mõjuvana kokkupuutumise võimaldamiseks rahvaga kerkis üles 1926. a. suvipäeva mõte ja 1927. a. suvel teostub I-ne suvipäev Otepäas, mille ülesandeks oli: anda mõjuvat tõuget kohapealse rahva karskenemiseks ja kasvatada usku karskusilmavaatesse ja selle kandejõusse ning 2) olla üht-

lasi EÜKÜ liikmete jõuprooviks, ühise võitluse sümboliks ja sidemete kõvendajaks vanade ning noorte tegelaste vahel. Teine suvipäev korraldati 1929. a. suvel Pärnus, kuid samaaegsete juubelikongresside tõttu sealsamas rühkem omavahelise iseloomuga.

Majandusliikude raskustega on organisatsioonil sageli tulnud võidelda, kuna väikene liikmemaks ei võimalda kuigi avaraid tegevusvõimalusi. Nii tehti 1927. a. kõik eeltööd teadusliku koguteose ilmutamiseks, kuid summade puudusel ei saadud kavatsusi teoks teha. Küll on kirjastatud vähemaid brošüüre ja väljaandeid nagu Elisto „Kategorilise karskusnõude põhjendus“ (1929), EÜKÜ II aastapäeva väljaanne (1922), „Üliõpilaslasele“ erinumber 1925.

Org-i koosseisus on praegu: 3 auliiget, 25 ülikoolilõpetanut, neist 6 ülikooli õppejõudu, 87 üliõpilast ja 11 toetajaliiget.

Kuigi EÜKÜ ei ole suutnud

oma esimese kümne aasta jookul täita kõiki neid lootusi, mis algul tema peale pandud, ei või unustada, et see on tehtud igapäevase akadeemilise töö kõrval ning et sealjuures samad liikmed on olnud tegevad ka teistes akadeemilistes kui ka intiimorg-ides. Vaadeldes nimestikke näeme, et aeg on vanemad töötegijad järjest asendanud noorematega, kellel võimalusi Tartus töötada. Endised tegelased on siirdunud tegelikku ellu vastavalt nende kutsele, ning tõsine tööaeg ka ilma vaate alal avanes neile alles kutseseenistusse rakendumisel. EÜKÜ on olnud ettevalmistuskohaks ja -ajaks. Ent seejuures on org-i viimasel ajajärgul järjest suurenenud ülikooli lõpuni ja peale lõpetamist EÜKÜ ümber püsinud akad. kodanikkude arv, kes peale esialgse viljana elutööle siirdumise tahavad ühtlasi kaasa aidata ka oma kasvukohas uue vilja võrsumisele. Endel Vint.

Üliõpilaste karskustööst Soomes.

Samal ajal, kui annan üle Soome karskusmeelsete üliõpilaste parimad õnnesoovid Eesti akadeemilisele karskusorganisatsioonile selle kümnendal aastapäeval, tarvitan meeeldi mulle võimaldatud juhust esitada mõningaid üldjooni üliõpilaste karskustööst Soomes.

Akadeemilise karskusliikumise sünnisõnad lausuti 1886. aastal, millal asutati Üliõpilaste Karskusühendus (YRY). See töö sai tugevama hoo alles kahekümnenda sajandi esimesil aastail, mil YRY oli suurim vaba akadeemiline organisatsioon (liikmeid oli 1907. a. 370). Sellisena sai see a. 1903 Üliõpilasmaja karskendamisel suure võidu: üliõpilaskond keelas vägijookide joomise ja pakkumise Üliõpilasmajas. Samal ajal algas YRY laiaulatuslikku karskustööd koolinoorsoo seas, asutades hulga osakondi koolidesse, korraldades nende jaoks ühiseid suvipidustusi ja pannes toime karskusek-

sameid ja kirjutisvõistlusi. A. 1906 rajas ta nende ülesannete sooritamiseks erilise liidu, Suomen Opiskelevan Nuorison Raitiusliitto (Soome Õppiva Noorsoo Karskusliit).

Sõja-ajal algas YRY tegevuses raske langusjärg, millest Ühendus alles paljude aastate sitke töö ja pingutuse järele on hakanud toibuma. 1923. aastast alates on Ühenduse tegevuses sündinud märgatav tõus. Sellest annab selge pildi liikmete arvu kasvamine. 1923. a. kuulus Ühendusse 111 liiget, 1925. a. 165, 1927. a. 193, 1928. a. 268, 1929. a. 402. Praegusel momendil on liikmete arv 514.

Samuti on mitmekesistunud Ühenduse tegevus. Seda võidakse jagada kolme pearühma: 1) töö omade liikmete keskel, 2) üliõpilaskonnas 3) väljaspool üliõpilaskonda. Ettekannete- ja kõnekoosolekute abil Ühendus oma liikmete kaudu tutvustab karskusasja üldsusele. Õpirin-

gis ja Ajaloolises Ringis on liikmeil võimalus tutvuda põhjalikumalt karskusküsimusega. Teadusliku töö abil sel alal on Ühendus viimaseil aastail enam kui kunagi enne katsunud oma töös tähele panna karske lõbu ja tubli seltsimehelikkuse seisukohti.

Korra kuus püüab Ühendus korraldada huviohtuid, mis on mõeldud kõigile üliõpilasile ja milles keegi ülikooli õppejõud või mõni muu vanem karskustegelane esineb mõne karskusküsimuse üle. Sellele lisaks Ühenduse liikmed korraldavad oma osakonnis karskusisulisi huviohtuid ja katsuvad muudegi abinõudega töötada karskusasja kasuks osakonnis. Samuti võtavad karskusmeelsed üliõpilased osa üldisest üliõpilaspoliitika, muuseas üliõpilaskonna juhatuse ja valitsuse valimisist.

1923. a. alates Ühendus on teinud maarahva seas laiaulatuslikku karskusselgitustööd,

saates igal suvel ringreisile 4-liikmelisi rühmi, kellest igaüks on pannud toime 6—7 karskusõhtut kõne-, ettekannete ja mitmesuguste kunstinumbritega. Samasuguseid ettevõtteid korraldatakse ka semestris koolides ja sõjaväe hulgas. Just viimaseil aastail on pööratud erilist tähelepanu abiturientidele. Seda silmas pidades, on SONR:n suvipidustustega koos korraldatud erilisi üliõpilasohtuid ja on ilmutatud kahel kevadel Valkolakki-nimelist abiturien-

tide väljaannet, milles sõnade ja piltidega on tulevasile üliõpilasile jutustatud Ühenduse tegevusest ja karskustööst üldse. Sellisel propagandal ongi ilmselt olnud mõju händuse liikmeskonna kasvule.

YRY on peamiselt Helsingi ülikoolis õppivate üliõpilaste ühendus; ainult mõningaid liikmeid kuulub sinna Tehnikaülikoolist ja Kõrgemast Kaubanduskoolist.

Suuremat vastukõla on karskusharrastus leidnud Turu Üli-

kooli üliõpilaste keskel. Käesoleva aasta veebruaris tekkis seal karskusorganisatsioon: Turun Ylioppilaitten Raittiusyhdistys (TYRY), milles oli liikmeid 40 (Turu Jlikoolis õpib umbes 400 üliõpilast.) Hendus, mis on iseseisev, teotseb lähedas kontaktis YRY-ga. Juhin sellele uuele ühendusele eesti vennasorganisatsiooni lahke tähelepanu.

Mag. Uno Tuominen
Soome YRY esimees.

Mõtteid vahetuval aastakümnel.

Aastakümme... milline tühine täpik grandioosses mõistes — aeg. Ja kui siiski käesolev semester veetub real Tartu tudengorg.-el juubelitähe all, siis — mida muud see tõestab, kui aina seda fakti, et sääranegi täpik võib tähtida mainimisvääarse etapi ajavoolus ja pälvida sellena meie tähelepanu. Tõepoolest, senikaua kui peame rahulduma enda piiratud ajalise eksistentsiga, jääb 10 aastat võrdlemisi ulatuslikuks eluea osaks, ja eriti ühe org.-i elus meie oludes auväärt tähtsusega arengulüliks. Millisel määral ainuke aastakümme võib üllatada inimkonna teadvust uue sisuga — probleemide, sündmuste j. n. e. kireva hulgaga, seda teame juba omast kogemusest. Elavaks tõendiseks ühest sellisest üllatusest oleme meie ise.

Esimene aastakümme! Oma, ja meie kõigi EÜKÜ decennium. Olgu selle ajastu maht iseenesest küll ahtake, ometi selle sisu ütleb meile palju, väljendab kõik. Võrsunud meie alma materi kujunemisaaja aatevaimustusest, iseisvumise aastail, katsutud ja karastatud kohtumises karmi tõelusega, tegelike ülesannete man, on julge pioneer jõudnud oma 10-nda tähispäevani, nii et triumfeerigem ometi! Vivat, crescat, floreat!

Ent kas laseme ennast võluda tänapäeva juubeldamisemaaniast, või kas piirdume vaid sümpaatliku traditsiooni täitmisega? —

Kindlasti mitte! Oleme sügavalt veendunud selles, et saabuv hällipäev pole meile ainult mööduvaks teetulbaks, millel huvitume eeskätt uuest, jälleisandunud kilomeetrist, veel vähem sobib see meile mugavaks puhkejaamaks. Ennekõike on lõppev aastakümme küsimusmärk, ja sellena pealegi väga nõudlik. Vastust ootab niihästi minevik kui olevik. Küsivad ÜKÜ sünnitajad: Kuidas on teostatud teile usaldatud vastutusrikas kasvatajaülesanne? Päril olevik: Kui palju aja jooksul kuhjunud töötusist olete jõudnud juba lunastada? — Vastama peame meie, peab ÜKÜ kroonika. — Süvenemist ÜKÜ ajalukku, pisemagi ülevaate esitamist pole käesolevas kirjutises kavatsatud. Mainitagu vaid põgusalt riivates, ilma konkreetandmete sekkakiskumiseta niipalju, et ÜKÜ arengujoon pole olnud sirge, vaid osutab tunduvat lainelisust. Selles on üldiselt hoogu, tujukust, temperamenti. Päril nautitavad on mõned paisuvad crescendod. Ei mitte ükski org.-i loomise vaimustusehetkil, kus elevus tundub pigemini noorusromantika, idüllides-ilutsemise ilmeline, vaid ka — ja veel spontaansemad jõuväljendused puhkevad just hili-semal otsimise-leidmise ajajärgul; neist arengusambaist imponeerivaim ja imposantseim püstub umbes mööduva aastakümne keskpaika. Tõsi küll, neid saavutisi ei või veel pidada heroiliseks, ja

meie ei hindagi neid sellistena. Kõige vähem tohib neis otsida juba tippsaavutist. Seda võiks teha alles ajalugu, kuid kahtlemata on ta sunnitud enne veel kaua ootama, sest ÜKÜ on noor, tahab edasi elada, suuremaid saavutusõõme maitsta, ja peabki elama. Ning kui decennium ei ole veel ta luigelauluk, siis tähendaks seniste töötulemustega rahuldumine kindlasti enda kõrgustesse püüdvate, lennukirest rap-puvate tormikotkaste tiibade vabatahtlikku kärpimist. Ei! ÜKÜ tegevuse haritipp ei kuulu minevikule. Tunneme küll mõnd vähemat või suuremat võitu, kuid olgem avameesed — me crescendod on vaheldunud ka nii inimlike decrescendodega, et mitte öelda — vahel pausigagi. Väidame: ÜKÜ tegevuse kulminatsioon on ühtlasi terve karskustöö oma — nende ühisel lõppsihil, ja ümberpöördukt. Selge on siis, et see haritipp ootab alles vallutamist. Nii visalt edeneb töö.

Küsimine: mis pidurdab siis akadeemilist karskustööd ja ÜKÜ oma eriti? Miks toimib akadeemilise pere karskenemisprotsess nii aeglaselt? — Jah, ootaksime selle intensiivsemat süvenemistendentsi. Sageli ei läbe enam kannatada. Ja eriti oma tänasel tähispäeval tulisel tahaksime näha tervet üliõpilaskonda karskena. Ei suuda leppida sellega, et end kultuurseimaks ja õilsaimaks pidava rah-

vaasa enamik teenimatult oma oreooli t a h a b kanda ja pretensioone sellele kaitstagi püüab, nende õigustamisest rääkimata. Sentimentaaltesse nukrutsemisse seisukord meid siiski ei sunni, — oleme selleks liialt optimistid. Tunneme ühelt poolt küll neid reaalseid takistusi, mis me teel ees, mõistame ka, millest need tingitud; teame samuti teisalt, et me töö seisabki just nende kahjuritite võitmisel, ületamises. Sõnus üksi aga ei avaldu töö, need ei veena kedagi ega lähenda meid sammugi võrra rühkimisel kõrgete ideaalide suunas. Oodatud elureform jääb teostumatuks, kui ka 100% me kõnedest kataks ainult sõna „karskus“ (kas ei peaks me psühholoogilisel kaalutlusel üldse olema ettevaatlikumad oma aate kõrge nimega, seda tarvitades ainult tõsisel tarbekor-

ril, et mitte ilmaaegu äritada oma vastast?). Liituvad aga me sõnadega tõestavad teod, siis selline energiline töö tagab parimad tulemused.

Akadeemilaskonda hoiavad me liikumisest kõrvale tähtsal määral vaid hirmutavad eelarvamused. Visamaid on see — meid peetakse askeedeks, lõbu, rõõmu hülgajaks. Väärates selle vaate, tasandaksime tee massilisemale poolehoiule. Ja see arusaamine on vääratav! Muidugi, leidub karsklasi ja karsklannasidki, kui nii võib öelda, kel pole n. n. seltskonnarõõru, kuid rõhutame — me keeldumusõpetusega pole sel midagi ühist. Veel rohkem: säärased igavad aatekaaslased ei sümptiseeri meile endilegi, nad on vaid kuidagi sallitavad: kõigil pole ju eeldusi rõõmusolemiseks. Eeskujuliku aate-

kandja muude vöoruste hulka kuulub lahutamatu heatujulikkus, huumor, optimism. Pole sellepärast põhjust daamidelgi karta, et säärane austaja vähem seltskondlikult on häälestatud, neid vähem rüütellikult kohtleb kui ebakarske kavaler (Sic!). Ei! eeskujulikud karsklased on alati nooruslikud, lõbusad, temperamentsedki. Ja mis kõige veetlevam ning tähtsam — meie lõbu, kui kultuuriliseim nauding, on kõige õilistavama tähendusega. Meile endile on see selge, olgu muilegi!

Ja ÜKÜ, mis pidurdab eriti teda? Siin karskes koosseisus, karskes pinnas peaksid juurduma edurikka töö ideaalseimad eeldused. Ühise aate teenimine tohiks olla tiivustavaks kandejõuks, mis paralüüsib arusaamatuste tekkimise. Ometi pole huvitusetu kuulda, et me veen-

Alkoholiküsimuse teaduslik uurimine Eestis.

Iseseisvuse aastate jooksul on meie ülikool õige edukalt viljelnud teaduslikku mõtet alkoholiküsimusegi alal. Ta oleks seda teinud ehk rohkemgi, kui ainelised võimalused oleksid olnud soodsamad. Siiski on töö tagajärjed võrdlemisi rahuldavad ning on leidnud rahvusvahelisegi tunnustuse.

Aja jooksul 1923—1930 on ülikooli juures tehtud kokku 31 uurimistööd alkoholiküsimuse kohta ja kirjutatud 2 doktori väitekirja, kus on ka alkoholismile omistatud õige suurt tähelepanu (dr. med. H. Madisson ja dr. med. Lellep). Tehtud töödest langeb õige suur osa ülikoolis välja kuulutatud a u h i n n a t e e m a d e arvele, nimelt 22 tööd. Auhindu on jagatud 17 esimest ja 5 teist.

Fakultetide järele jagunevad tööd:

Arstiteaduskond	25
Filosoofiateaduskond	3
Õigusteaduskond	2
Mat.-loodusteaduskond	1

Kokku 31.

Nagu neist andmeist näha on arstiteaduskond enam kui neljakordselt ülekaalus võrreldes kõigi teistega kokku. See on tingitud peamiselt sellest, et arstiteaduskond on ise suurt huvi ja algatust osutanud küsimuse vastu. Eriti on aga Närvikliiniku juhataja prof. dr. med. L. Puusepp olnud sel alal väljapaistvaks organisatoriks ja juhiks, nii et arstiteadusliikudest uurimustest tervelt 18 tööd on tehtud tema juhatusel. Tööde avaldamiskohaks on prof.

Puusepa toimetusel ilmuv rahvusvaheline väljaanne „Quaestiones alcoholismietnarcomaniae“, mille esimene köide ilmus 1926. a. ja teine ilmub lähemal ajal. Erilist tähelepanu on Eestis tehtud uurimused äratanud rahvusvahelistel karskuskongressidel (Tartu 1926, Antwerpen 1928). Viimasel kongressil on arstide sektsiooni ettepanekul isegi tarvilikuks tunnustatud Eesti uurimisi rahvusvaheliselt aineliselt toetada.

E. Karskusliit on tehtud uurimusi toetanud umbes 400.000 sendiga

Vaadeldes läbitöötatud teemasid näeme, et nad haaravad enamikus individuaalset alkoholismi. Ainult minimaalne osateemasid käsitleb alkoholismi osa sotsiaalelu kompleksides. Viimastlaadi teemasid on õieti kolm, ja neist käsitlevad Eesti olusid ainult kaks, ning teinegi neist ainult osaliselt. Ülemal-nimetatud kaks väitekirja käsitlevad samuti Eesti aineid (kurikalduvuse ja kuritegevuse küsimused).

Mis puutub väljaspool ülikooli tehtud tööd, siis on siin käsitlemist leidnud ainult sotsiaalne alkoholism statistiliste meetoditega. Riigi Statistika Keskbüroo on siin tänuväärsest omal algatusel küsimusi läbi töötanud (alkoholi-kuritegevus, alkoholi osa enesetapmistes jne.) kui ka alati oma kaasabi andnud väljastpoolt tulnud trituste teostamiseks (nimetatagu näiteks uurimust hoolekandelist abi palunud isikute hoolekande alla võtmise põhjustest Tallinnas 1927. aastal). Eesti Karskusliidu enese

poolt on korraldatud ja läbi töötatud ankeet Tartu keskkoolides alkoholitarvitamise põhjuste selgitamiseks.

Eesti alkoholismi vastase võitluse praktilise edu mõttes oleks tähtis, et edaspidi rohkem rõhku pandaks sotsiaalse alkoholismi Eestis esinevate nähtuste uurimisele. See ei tähenda muidugi, et me ei peaks uurima probleeme, mil on rahvusvaheline tähtsus. Meie ei või ainult unustada omi olusid, mida väljastpoolt keegi ei tule uurima, kuid mille tulemused on meile just praktiliselt tähtsad. Ideaalne olukord oleks muidugi see, kui me saaksime kõik probleemid, mis aitavad meie alkoholiküsimust lahendada, süstemaatiliselt läbi uurida. See annaks meile alkoholismivastaseks võitluseks täieliku ja moodsa relvastuse.

Alkoholiküsimuse teadusliku uurimise eduks oleks meil vaja mingit organit, kes edendaks vähemalt algataja osa. Seni on seda püüdnud teha osalt Eesti Karskusliit ja tähtsal määral prof. L. Puusepp (kontaktis Karskusliiduga). Omal ajal oli Karskusliidu kavatsus asutada eriline toimikond alkoholiküsimuse teadusliku uurimise küsimuste jaoks, kuid kahjuks ei ole see seni teostunud. Niisuguse organi tekkimine võimaldaks süstemaatilise tähelepanu omistamist teaduslikule uurimistöele vähemalt sellega, et ta probleemid asetaks, neid nähtavaks teeks ja kaaluks uurimisvõimalusi. Et see saab sündida ainult tihedas kontaktis ülikooliga, on endastmõistetav.

Ed. Kubjas.

dunudki aatekandjate hulgas võib esineda oma aatealalisi eriarvamisi, varieerumisi. Kuid lohutagem! Need ei puuduta me põhilust — siin ei ole ega saagi olla kaht arvamist! vaid sellised lahkuminekud kannavad puhtvälist laadi — on ÜKÜ organiseerimisevormi ja töö taktika ning meetodika küsimused. Lõpliku kokkuleppe saavutamise neiski küsimusis ei tohiks enam aega nõuda. Sest võides kord vältida kõiki sisemisi kilunemisi, hõõrumisi, säästaksime energia, mis annaks meile võimale oma senise intensiivsuse kõrval avaldada ka suuremat ekstsensivsust, lubaks teostada senisest suuremaidki üritusi. Kümme aastat on kasvatatud aktiivseid võitlejaid, — eks läki nüüd loitva tulitunqlana välja — parema tuleviku nimel!

Ülal oli riivatud, ja ainult riivatud üksikuid mõtteid, momente, vabalt, nii kui need sisendusid

EÜKÜ liikmeid 8. aastapäeval nov. 1928 (puuduvad pooled).

aastakümne vahetusel, püüdes tabada midagi, mis võiks huvitada, meid kui teisiigi.

Jääb ainult soovida teisse tegevuse-aastakümnesse astumisel:

Rohkem harmoonilist tegevust, rohkem tegevuse ekstsensivsust ja ekspansiooni!

Alfred Lipstok.

Kristus ja karsklane.

On kaunis üldine nähtus, et karsklaspere peaaegu oma enamuses kaldub ateismile ja seega ka Kristuse mittetunnustamisele religioosuses mõttes. Muidugi sünnib see osalt hoolimatuse, osalt nüüdisaja moodsa elukäsitluse ja osalt ka isiku enese sisemise veende tagajärjel. Teisiti seda seletada ei saa, sest kui arvestada Kristuse mittetundmist, siis langeks see osaks vahest harimatuile, kuid mitte teadusega tegelevale tüdengkonnale. — Karskustööd takistavaks teguriks on väga suurel määral isiku ürginstinktide vaba teotsemise võimalus. Viimane ilmneb igas seltskonnakihis ja ei olene üksi sotsiaalsest korraldusest ega rasside omapärasusest, vaid iga üksiku indiviidi sisemiste tungide valitseda suutmisest. Ei suudeta pabelisi tunde küllalt täielikult alla suruda, ei või ka juttu olla karskest inimekonnast, sest peaaegu alati põhjustavad alkoholi tarvitamist mingisugused isiku ebavajalikud ja isegi ebakõlblised tungid. Sellise karskustöö taktika, mille lipukirjaks on — hoidke alkoholi

eest, ei tee seda üksi mitte. See oleks vaid vilja maitsemise eest hoiatamine, kuna viljaks eneseks on kõik eeldused olemas.

Pöörates aga tähelepanu isiku siseilmale, karskustööle kui isiku sisemisele kasvatamisele, sammume õiges suunas. Viimasel ajal ongi karskustöö meetodika muutunud ja asunud karske isiku kasvatamise põhimõttele. Eriti on seda rõhutanud EÜKÜ, kus on saavutatud ka teatavaid tulemusi.

Kuid sellest hoolimata jääb karskustöö pedagoogiline käsitlus küllalt problemaatiliseks, sest kasvatada isiku sisemist mina niivõrd tugevaks, et seal sumbuksid juba algidus kõik need tungid, mis teda kisuvad kurjale ja seega ka alkoholile, on raskemaid ülesandeid. Eetilise kooli siin üksi ei aita, sest selleks on tarvis suuremat jõudu, mis tingimusteta valdaks isiku mõtlemis-, tunde- ja tahtevallad. Selleks on vaja religiooni ja sellist religiooni, mis ei nõua ainult kõlbliste nõuete tundmist, vaid otsekohe nende teostamist siin maapeal. Melle seisab

siin kõige lähemal Kristus. On ju Kristuse õpetus jumalariigi loomine ka siin ses maailmas ja kristlane on see, kelle sisemised tungid on muudetud kõlbliseks teotsemiseks. See kristlase teadmine, et ta peab elama ja teotsema nii, nagu seda nõuab temalt ta Jumal, sünnib ka isikut oma sisemist mina piirama ja oma muidu võitmatuid instinkte ohjeldama. Kuid see teadmine ei piira ainult isiku ebavajalikke tunde, vaid see toob enesega ka isiku täieliku sisemise vabastamise kõigist neist tungidest, mis teda sunniksid alkoholi tarvitamisele.

Selles mõttes on hädavajalik, et karsklaspere oma vaateid ja isegi ka karskustöö taktikat revideeriks ning sirutaks oma käe Kristuse suunas. Sammudes käsikäes Kristuse ja tema õpetusega vabastame palju suuremad massid neist ürginstinktides, mis hädadohtlikud karskusliikumisele, kui seda suudab teha peen ja moodne eetiline kool. Kristlik religioon, Kristus, ei ole kunagi takistuseks karsklasele tema sihtide saavutamisel, küll aga on ta seda mitte karsklasele. Ja seda meie, karsklased just vajame!

A. Hinno.

Karskustoimkonnad üliõpilasorganisatsioonidesse.

Meie Üliõpilaste Karskusühenduses (ÜKÜ) on umbes 100 liiget. Kas nii palju ongi täiskarskeid tudengeid?

Kindlasti ei, neid on rohkem. Külaldaselt on muidugi muid, osalised karskete kategooriasse kuuluvaid — „põhimõttelisi“ (kuid mitte tegelikke) „karsklasi“, alkoholi mitte tarvitavaid suitsetajaid, parajuslasi ja muid „kaasapüüdjate“ liike.

Muidugi leidub ka õige alkoholi-meelseid, neid, kes karskustõhe suhtuvad kui mitte vastu tõttavalt, siis vähemalt väga ükskõiksel.

Selle vastu on ringkondi, kust on võrsunud ja kus on aktiivseid karskustegelasi ja rohkesti neid, kes aktiivselt tööst küll mitte osa võttes siiski on oma juures maksma pannud „keeluseaduse“ kas tervishoidlikel või kõlblistel kaalutlustel.

Üliõpilasorg-ide seisukohad pole ühesugused, leidub rohkesti vahesid karskusmeelsuse astmes.

Kui palju leidub täiskarsklasi, pooldajaid jne., seda valgustaksid vastavad ankeedid, kui oleks võimalusi neid teostada.

Igatahes väide on õige: karsklasi meie üliõpilaskonnas on rohkem kui võiks arvata ÜKÜ liikmete arvu järel.

Võiks küsida, miks pole nad koon-
dunud ÜKÜ ümber?

Tähtis põhjus on aja ja energia küsimus. Organiseeritud üliõpilasel on oma intiimorg-is väga palju tööd, nii et lihtsalt võimalusi üle ei jää aktiivselt osa võtta ÜKÜ-st, mis suurel määral tegevuse poolest sarnane intiimorgi-ga.

Kuivõrd kõikide intiimorg-ide töö ning tegevus vastab kultuur nõudeile ja on ettevalmistus kõlblisele, sotsiaalsele tõsisele elule ja, kuivõrd pole mahavisatud aeg ja jõud, selle jätkame — kuigi teema ääretult aktuaalne — siinkohal arvustamata.

On paratamatu, et ÜKÜ-st ka mujale siirdunud ksv-jad ÜKÜ-s väga aktiivsed olla ei suuda, kuna nende vaba aeg moodub intiimorg-is, mis rikastab isikut muude org-ide poolt mitte ületatavate ega pakutatavategi väärtuste mitmekülgisusega.

Hoopis hõlpsam on kaasvõitle-
jaid rakendada ka karskustõele nende peategevuskohas — intiimorg-is, aru-
tella siin karskusküsimusi elavasti, nende probleemide ligi tõmmata kogu liikmeskonda.

Ülesandeid on rikkalikult. Nime-
tame neist freie Folge's mõningaid tähtsamaid:

1) Karske oleku tarviduse ja väärtuse põhjendamine. See on karskuskasvatustlik küsimus. Teda saab liita (rõhutades eriti) noor-
liikmete kasvatases sinna, kus vanamees noortega läbi võtab ilmavaate, elujuhtimise ja enesekasvatuse põhi-
probleemid, nagu viimaseid elavasti arutellaksegi mõnes esirindlikumas seltis.

2) Karskus-statistika org-is, nimekirjade ning andmete-
kogu pidamine liikmete karskluse ning üldise kõlblise seisu kohta.

Ei saa lahutada karskust kõlblu-
sest. Uurides kõlblisi eeldusi jõu-
takse selgusele ka selle üle, mis tingib karskusmeelsust või tõkestab selle arengut.

3) Eelmisega ühenduses oleksid moraalstatistilised tööd alkoholismi ja karskluse kohta üli-
õpilaskonnas, ka üliõpilaste eluviiside, elukorralduse, kõlblise ning vaimlise miljöõ ja selle mõju uurimine. Ühe sõnaga — tehakse väikesi teadus-
likke vaatlusi ning uurimusi, mis annavad faktilisi materjale ühe või teise nähtuse vastu seisukoha põhjendamiseks. Need tööd võivad soorituda noor-, eriti aga tegevliikmete kohus-
tuslikkude referaatide korras, nagu

selliste pidamist praktiseeritakse mit-
mes org-is — üks töö, kaks tulu.

4) Väga tähtsad on elavad dis-
kussioonid karskusprobleemide üle. Meetodi alalt võiks alla kriip-
sutada võimalusi, mida pakub küsit-
lemine, katehees, samuti Sokratese
nime järele n. n. sokraatiline selgitus-
meetod, kohandatult ja kasutatavate
külgedes rakendatult. Palju väidete
võistlust, poolt — vastu, loogilist jär-
jekindlust — nii selgitub karskuse
kategorilisus.

5) Aktiivne (kuivõrd olukord ja
taktitunne lubab) reageerimine ning
kindel, rigoroosne võitlus. Kuid hoi-
duda haavamistest; paljalt teravus-
tega ei jõua kuhugi, pimedafan-
atismiga ka mitte. Lojaalsuse ning
sallivuse teel võidetakse sõpru
ning tõstetakse elu kõrgemale ast-
mele. Võitlus — asjalik, rahulik,
arvestav eri ilmavaateid, isikute aren-
gut, jõusuhete võrku.

Peaasi, et meetodid olgu kasva-
tustlikult ja olukorraliselt põhjendatud.
Karskustõhe tuleb rakendada suurel
määral pedagoogilisi printsiipe
ning võimalusi — noore üliõpilase juu-
res, kellele aidatakse leida ning valgus-
tatakse kõlblise ilmavaate elemente
(vaata punkt 1.).

6) Välistöö loomulikult ei
saa olla avar, üliõpilase otsene töö-
koorem on selleks liiga suur. Meie
alal piirduks see osavõitluga üldisest
karskusliikumise ettevõtteist, kong-
ressidest ning pidustustest.

Töö ning võimalused, millest mõ-
ned siin ära märgitud, vajab vormi,
mis kindlustaks temale püsivuse, pi-
devuse, süsteemsuse.

Alaies pisitasa väikesest arenda-
takse algjooned, algniidid tugevateks
sidemeteks, minnakse kordkorralt
ikka kaugemale, kuni jõutakse seisu-
kordadeni, mis algul oleksid olnud
võimatud saavutada.

Sel kaalulusel on üles võetud üli-
õpilas-intiimorganisatsiooni kars-
kus-toimkonna (lühend: ükto)
mõte.

On kindel, et ükto ei saa eksis-
teerida org-is mingi võõrkehana,
vaid tema vahekord terve org-iga
ning selle organitega tuleb ära mää-
rata vastavas korras.

Ükto korralduses oleks kaaluda
kahe mooduse vahel: 1) kas ükto
valitakse org-i ametite korras org-i
üldkoosolekul või koostab selle org-i
eestseisus, 2) või ükto moodustab
autonoomse üksuse, oma liikmes-
konna, juhatuse ning asjaajamisega.
Stabiilsuse ning tegevuse kande-
jõu huvides oleks vastuvõetavam
teine moodus.

On väga tähtis, et ükto olemasolu
ei oleneks juhulistest enamuse-
suunadest, vaid ainult täiskarskete
liikmete tahtest. Sellist enesemäära-
mise õigust ning luba oma aateid

Valgusekandjaile.

**Teid õnnitelen, koitu kandev noorus,
all kõrge templi võlve valguse.
Veel säras teie tahvleil sõna „voorus“,
kust rahva jõud saab võimsa alguse,
et veeretada kivi süngelt haualt,
kus helgem vaim ju vangis vaevleb kaua.**

**Teis tuli prohvetlik sel läitku hinge,
kel süda ootab kiirgavaid sädemeid.
Te ümber päike, seades säraringe,
las kiiril kaunisteleb nende teid,
kel väsimatuks kätes õitsmetegu
Teid soojalt rahva süda süleleagu!**

levitada kogu liikmeskonnas ei keela vist ükski org-n

Väljaspool üliõpilasorg-e töötavad ükto d ei suudaks niivõrd tungida siseellu ega karskendada intiimorg-e.

Üldise liikumisega kontakti pidamiseks tuleb toimkonnal olla kas E. Karskusliidu või E. Noorsoo Karskusliidu liige.

Üliõpilase kui aatevõitleja seisukohalt on tähtis, et ükto esindaja võtab osa karskuskongressidest ning muudest karskuspuüdlikkude kodanikkude avaldusist. Peab ütlema, et karsklaste ringkonnas mõnedki kahtlevad üliõpi'askonna tege'likus karskusmeelsuses; sellest on juttu olnud avalikul, üleriiklikul koosolekul. Selles asjas annaksid ükto esindajad mõjuvaid seletusi, aitaksid vanemate aatevõitleste vaateid üliõpilastel õieti täiendada, näidates, et mitte ükski ÜKÜ-s, vaid ka teistes üliõpilaste org-ides teenitakse rahva kõlblist ülesviimist. Üliõpilaste elust — siseelust — heast ja halvast — teab seltskond ja rahvas kahjuks liiga vähe, ta ei teagi, mis välise taga peitub, milline on ühe või teise üliõpilaskonna tõeline pale ning elusisu. Maha väärhinnangud, näitamete tõde.

Teistes seisukohast on tähtis, et ükto peab ühendust keskkooli-

1 näiteks on karskustoimkond olemas Akadeemilises Põllumajanduse Seltsis.

EÜKÜ liikmeid 9. aastapäeval nov. 1929.

noortega E. Noorsoo Karskusliidu kaudu, kelle liikmeskonda kuulub umbes 7000 õpilast üle Eesti. Siin saab ja tulebki (osalt ongi piüütud) nii teha, et karsked noored üliõpilasteks saanult astuksid liikmeks ainult selliseisse intiimorg-idesse, kus valitseb karske vaim, veel kindlam aga: kus töötab ükto intiimorg-i karskuspuüete otsese kandjana.

Tuleb kanda hoolt, et ükto-de esindajad puutuksid koolinoortega otse-selt kokku nende üleriiklistel ja muudel kongressidel, pidustustel.

Nii oleks hõlpus noori juhtida üliõpilasorg-i, kus noor jääb täiskarsklaseks, vähemalt saab selleks jääda org-i karskusvaimu tõttu.

Ükto-de asutamisest on juttu ol-

Mõnudest ja alkoholismist.

Käesoleval aastal on „Külvaja“ lehekülgedel paaril korral olnud arutusel lõbude- ehk mõnudeküsimus ja alkoholism. Mag. A. Elango valgustas seda küsimust psühhoanalüüsi seisukohalt. „Psühhoanalüütilise teooria üks põhiväiteid on, et inimese kogu elu selle algusest peale juhib lõbuprintsiip (sõna laiemas mõttes). Ainus arusaadav inimese elu otstarve on: õnnelikuks saada ning jääda. Selleks puütakse ühelt poolt vältida norgu, teiselt poolt taotleda võimalikult tugevaid lõbutundeid . . . Suurimad lõbu valmistab meile vaid kõrgelekruiitud nõuete järsk rahuldamine . . . Aktiivset, positiivset õnne kõigile intensiivsemal kujul võimaldab armastus ja eriti üks selle vorme — seksuaalne armastus.“ Teiste mõnude ehk lõbude allikatena nimetatakse ses artiklis askeesi ja sublimatsiooni, täielikku andumist tööle. Ent kõik need mõnuallikad

olevat kaunis piiratud võimalustega mõnude pakkumise mõttes. Armastus või armastatu võib kaduda, askeesiga võetakse endalt tugevamate naudingute võimalus, andumine tööle nõuab teatavaid ande ja paljud peavad töötama alal, mis neid ei huvita. Paljud otsivad siis õnne illusioonist: kunsti naudingust või religioonist. Ent ükski tee ei võimalda kestvat õnne ega kaitse täielikult mõnutuse eest. Joovastusainete suur leving on põhjustatud nimelt sellest, et nad kutsuvad esile lõbu- ehk mõnutundeid ja maha suruvad norgu. Nii lausuvad S. Freud'i mõtted A. Elango kokkuvõtte järgi.

Eriti huvitav on aga psühhoanalüütikute väide, et „kõige sügavamate kannatuste allikaks on meie suhted teiste inimestega“. See väide on kindlasti liiga ühekülgne. Muidugi, suhted kaasinimestega võivad põhjustada suurimaid kann-

tusi, aga samuti võivad nad tekitada suurimaid mõnuseid. Isegi sugukihu rahuldamine pole muud kui suhe teiste inimestega. Käesolevate ridade kirjutaja rõhutas juba „Külvaja“ veergudel sotsiaalse instinkti rahuldamise tarvidust. Vahepeal on sama põhiväite kasuks korjunud uut materjali, millest siin lühidalt järgneks kokkuvõtte.

Pole kahtlust, et sotsiaalsed mängud suudavad inimesile pakkuda mõnu õige suurel määral. Tarviseb vaid meelde tuletada lapsi. On ju väga hästi teada, et lapsed armastavad äärmiselt üksteisega mängida. Üksi olla ja üksi oma asjadega mängida, see võib lapsi rahuldada vahest lähikeseks ajaks. Seni kui lastel puuduvad võimalused anduda sotsiaalseile mängudele, mängudele teiste lastega, on nad ikka enamasti rahuldamatud, kui mitte just õnnatud. Hulgani koos mängides pole selle vastu

EÜKÜ I suvipäevalt Otepääl 1927.

nud siin-seal, ka ÜKÜ koosolekui, samuti intiimorg-ide tegelaste seas. Tänavu sügisel on tehtud sel alal esimene tegelik samm.

Ükto-d tekivad eesjoones ja hõlpsasti, neis intiimorg-es, mille liikmete üldsus pooldab ja meeldi näeb karskustegevust ning oma tegevuses on karskel alusel.

Esimesena asutas ükto üliõpilaselts Liivika oma üldkoosoleku üksmeelsel heakskiitmisel 1. novembril s. a.

Liivika ükto hakkab töötama E.

Karskusliidu karskustoimkondade kodukorra alusel. Ta astus E. Karskusliidu liikineks. Samuti hakatakse töötama ka ühenduses E. Noorsoo Karskusliiduga ja ÜKÜ-ga

Selle Ükto algatajate seas on rida ÜKÜ liikmeid — liiviklasi.

Just intiimorg-inende liikmete algatusel, kes on töötanud ja töötavad ka ÜKÜ-s, teostub ükto-de soetamine kõige hõlpsamal teel. ÜKÜ on ju tulias, millest karskusaade intensiivselt kandub laiali intiimorg-idesse

Raskem, kuid veelgi väärtuslikum (just siseelu kohta) oleks ükto-de tekkimine neis ringkonnas, kust kahjuks p e a ü h t k i liiget pole ÜKÜ-s, ja kes ka muidu karskuse alal pole aktiivsust avaldanud, mõtleme just meeskorporatsioone.

Tahaksime rõhutada ükto-de suuri ülesandeid just nüüd, hõimutöö hooelu ajal. Tõsine, kultuurinimese vää-

riline hõimutöö saab seista ainult täiskarskel alusel.

Kui ükto-sid tekkinud terve rida, tuleb silmapiirile üliõpilaskarskustöö kesktoimkonna ehk karskusnõukogu küsimus. Siis loota võib erilist hoogu üliõpilaselu kõblise töösu alal.

Peenetundeliselt ja targasti teotse-des on sel teel üliõpilaskarskustööle avanemas hoopis uued, kauged silmapiirid.

Kindel eesmärk tulevikus: enamjagu üliõpilasi täiskarsked. Ideaalne seisukord, meie töö lõpp-eesmärk: täiskarske üliõpilaskond.

Ka mõni akadeemiline teaduslik selts võiks eduga viljeleda karskusküsimusi. Näiteks hiljuti ellu kutsutud Akad Pedagoogika Selts võiks asutada kõblise kasvatus toimkonna või töörühma. See oleks just selle seltsi esimese juhi, prof. P. Põllu ideede suunas astutud samm. Kõlblise kasvatusprobleemi sees on suur koht karskuskasvatusel.

Prof. P. Põllu lipu all mesilase usinusega tööle. „Meil on tarvis terve seltskonna moraalist uuendamist ja ärkamist.“ (Postim 88, 1922).

Tee käib üliõpilaste kaudu.

Aleksis Kallits.

rõõmul otsa ega äärt. Jooksmine, naer, kilkamine jne. tunnistavad elavusest ja mõnust, mis tekib ühisel ehk sotsiaalsel mängul.

Täiskasvanutegi seas etendavad sotsiaalsed mängud kahtlemata suurt osa. Juba primitiivsete rahvaste seas korraldatakse teatavasti tantsupidusid. Tantsupeod sugulise küpsuse tunnustamisena, sõjantantsud jne. on üldiselt tuntud. Kultuurilmaski etendab tants ikka veel tähtsat osa. Peale selle on aga olemas hulk teisigi sotsiaalseid mängu. Olgu kaardimäng, male või kabe, vägikaika vedamine, pallimäng, võistlused sportimisel jne. — Kõik need on sotsiaalsed mängud. Kahtlemata suur tulevik on rühmspordil, kus ära jääb võistlusega seotud ülevõistamise oht. Asjaarmastajate muusika, teater, referaatkoosolekud jne. pole sisuliselt muud kui mäng, sotsiaalne mäng.

Niihästi inimeses kui ka ühiskondlikes loomis on sügavasti juurdunud sotsiaalne kihu. Iga kariloom püüab viibida oma karjas ja ta muutub kohe rahutuks, niipea kui ta karjast eraldatakse. Üksikuks jäänud koer ulub, hobune hir-

nub, kits laseb kuuldavale kaebehäält. Rühmast eraldatud šimpanse muutub otsekui pööraseks, ta teeb rahutuid liigutusi, hulub ja hädaldab. On hobuseid, kes üksi miski hinna eest süüa ei taha. Üldise kogemuse järgi sõovad seadki hulgani meelsamalt. Üksik mesilane hukub varsti, kuna üksiklased vormid isoleerimist ilma kahjuta välja kannatavad. Samuti on lugu sipelgatega. Hulgana koosviibimine on neilegi fariivlik. Arvatavasti on seejuures putukail tähtsat osa etendamas teatavad haistmisärritused või ka maitseained.

Loomadegi seas on juba sotsiaalsed mängud väga levinud. Ühiselt võetakse ette jooksmisi, hüppamisi, ronimisi, tantsimisi, lendamisi, ujumisi. Koerte ja kasside sotsiaalsed mängud (eriti noorena, aga hiljemini — tagaajamine jne) on igatüüli tuttavad. Lammaste ja veiste hüpped ja jõukatsumismängud on samuti laialt tuntud. Eriti noores eas mängivad omavahel hobused, eeslid sebrad, kitsed, hundid, karud, hülged, ahvid j. t. Peale liikumis- ja jõukatsumismängude esinevad ahvide seas akustilised mängud. Mürarajate perekonnapea la-

seb oma mõirgamishääle kuuldavale, laulja erutumus tõuseb ja jõuab viimaks suurima pinevuseni. „Sel hetkel näib lõpmatu vaimustus haaravat teisi perekonnaliikmeid, isaseid ja emaseid, kes seni olid tummad kuulajad: kõik nad ühendavad oma hääle eeslauljaga ja umbes 10 sekundit heliseb kole koor läbi vaikse metsa“. Gibbonide hääled ühinevad „nii koledaks kisaks, et otse ehmutakse, kui ei olda harjunud selle omapärase muusikaga“. Tähelepanu äratavad vareslaste (kaarnate, hakkide j. t.) lendamismängud. Sookurgede mäng tuletab meelde tantsu. Tantsulaadimänge esineb ka rea teistegi lindude seas. Üllatavalt omapäraselt toimub Lõuna-Ameerikas linnu tšaja (chauna chavaria) ühiskondlik laulmine: üks rühm laulab teise järgi. Hulk näiteid loomade mängude kohta võib leida K. Groos'i vastavast teostest. Üldse on selge, et mängud kõrgemate loomade seas tähtsat osa etendavad. Kuigi võimata on otse teada, kuidas lugu looma funnetega mängul (otseselt ei tea me ju oma kaasinimestegi fundeist midagi), siiski räägivad kõik asjaolud selle poolt, et mängud on seotud

Jooni meie üliõpilaskonna suhtumisest karskusküsimusse.

Igal kevadel lahkub keskkoolist rida organiseeritud noorkarsklasi, kes siirduvad üks siia, teine sinna, laiali, kuhu veavad vaid kellegi huvid, kalduvused, võimalused. Hulgake asub ka akadeemilisele tööpõllule Tartu.

Igapäevasest elust näeme nii sageli, kuidas koolis veendunud karske noorur, sattunud ebasobivasse ümbruskonda, jäänud üks, minetab oma karskuse. Eriti kiiresti unustavad nõrgemad oma veendumused ja sulavad kokku ümbrusega. Üksijäämine, toepuudus ühelt poolt, ümbruskonna surve teiselt poolt, muudavad ta, loovad ümber oma näo järele. Sama kuid veel tugevamal määral võime öelda nende kohta, kes siirduvad ülikooli. Nad satuvad siin hoopis erisugusesse olutingimustesse, kui asuvad elama nii öelda üliõpilaselu.

Suur elutung, rohke energia ülejääk, osalt ka romantikahiha, kalutavad noort siin ja paljudel puhkudel ta lihtsalt kukub ümbruskonda, mis neelab vägisi ta karskusmeelsuse. Meil tuleb vaadata enne kõike üliõpilaskonna ja seda moodustava organisatsioonide hulga üldist palet, eriti alkoholismi suhtes. Pole mingit kahtlust: alkoholism meie üliõpilaskonnas on väga levinud, etendades selle siseelusmääratamata. Võetagu vaid arvesse seda alkohoolikute hulka, mis mitmes üliõpilaskonnas organisatsioonil igal semestril

EÜKÜ II suvipäevast osavõtjaid Pärnus 1929.

hävitatakse. Üliõpilastraditsioonid, joomapeod, kommärsid, igasugu muud peenendunud joomakombed, püsinud väheste muutustega veel tänaseni on levinud isegi laiemasse hulka. Valmiv intelligentne aga, kellelt rahvas, kui oma pare-

mõnuaistinguga. Seejärel ei saa olla kahtlust, et ühiskondlik elu võimaldab isegi uusi ja omapäraseid lõbusid ehk mõnusid. Suurem jagu inimestegi mängu on ühiskondlikud mängud (vähemalt kahele isikule) ja seega võivad inimese suhteist feiste inimestega kujuneda lõbus, mitte aga ikka kõige sügavamad kannatused. Kõige sügavamate kannatuste hulka kuulub otse sellevastu üksindus. Üksikvangistuses surevad vangid enemin. Paljud lähevad üksikvangistuses lihtsalt hulluks. Melankoolia, hulluskujutelmad ja hallutsinatsioonid tabavad neid, kes peavad olema kaua üksilduses. „Oma palavas igatsuses ühiskonna järgi loovad vangistatud südamlikke suhteid hiirttega, rottidega ja lindudega, isegi ämblikkudega, sipelgatega ja kärbestega“ (E. A. Ross). Valmistada riistu või asju kaasnimestele kasuks või rõõmuks pakub eraldatule teatavat rahuldust. Vangistatule võib suurt rõõmu teha, maalida seinale inimese päid või kinnitada seinale inimeste pilte. „Ühes itaalia vanglas sai Pellico uut elujõudu kui ta võis oma kaasvangide poole vibutada taskuräikuga;

tema eluvaim ärkas uuesti lihtsalt inimolevuse nägemise teel“ (E. A. Ross). Kuidas sellevastu rõõmu valmistavad sotsiaalsed mängud, mitte ainult lastele vaid ka täiskasvanuile (spordivõistlused, näidendid, tantsupeod, usulised tseremoonid teatavalt olukorral jne.), on üldiselt teada. On kindel, et sotsiaalsed mängud võivad inimesele pakkuda palju mõnu ja tuua rahuldust. Nad suudavad tugevasti kaasa aidata selleks, et inimesed ei hakkaks lõbu otsima alkoholi abil või norgu tema abil alla suruma.

Mänguks peavad aga olema teatavad eeldused. Nälgiv ja janune laps ei taha mängida. Muidugi, ajuti võib ju mänguhoos kaduda nälgjahasting, aga vältavam nälg ja janu rõõvib soovi mängimiseks. Et mängida, selleks peavad elamisnõuded olema teatava määran rahuldatud. Praegusel ajal on aga kahtlemata olemas rida tegureid, mis ei lase areneda mängumeelolule või vähemalt teevad sellele suuri takistusi. Ei saavuta töötava kaasnimine tõsist rahuldust ja rõõmu mängust. Enamik meie linnade elanikest peavad elama pöö-

raselt kitsais kortereis, harilikult perekond ühes toas. Ei ole seal vabamaid võimalusi mängimiseks lastel ega täiskasvanuil (laste tälitamine!). Pealegi puudub võimalus soovikorral eraldumiseks. — Kapitalistlikus korras on kõikjal valitsemas võistlus. Üks kaupmees konkureerib teisega. Konkureerivad ettevõtjad, vabrikandid, üldse produtseerijad. Iga talunik oleks rõõmus, kui tema vili hästi kasvaks, naabreil aga halvasti: siis võiks tema rohkem sissetulekuid saada! Kohtade otsimisel või nende hoidmise otstarbel konkureerivad ametnikud, töölised. Võistlus aina lakkab. Võistlus on aga seotud teatava vaenuga. Mis ühendab siis kõiki neid omavahel võistlejaid? Peaaegu midagi pole inimesi ühendamas. Või kui ühinetakse, siis tekivad kõigest vähemad rühmad omale suuremate kasude hankimise otstarbel.

Eriti pahaks kujuneb lugu reaktsiooni ajal. Võimutseva kihti feeb suuri tõkkeit tööst elatuvate kihide liitumisele. Võimutsejad konkureerivad ise omavahel, nad takistavad peale selle veel töötajate ühinemist. Kõikjal on valitsemas

mailt pojelt, kaalumatu kõike püüab vastu võtta, teeb siin otse negatiivse töö. Rahvas ootab oma tulevikult, nagu taotseb väita, head eeskju, leiab aga kõigepealt halva. Mida haritud inimene ees teeb, seda võetakse üldiselt vastu palju vähema kaalutluse ja põhjendusega, see lööb kiiremini läbi. „Tänu“ sellele peetakse veel praegugi kaunis üldiselt joomakommete viljelemist parema seltskonna tunnuseks. Nii siis, meie üliõpilane õllekannu ja viinapeekriga käes on seni jäänud üldiseks kujutelmaks laiemas hulgas meie üliõpilasest. Ma ei saaks väita, et praegune üliõpilaskond 100% selle kujutelmale loomiseks kaasa mõjuks, kuid see on suuresti ka mineviku loometöö ja sellest on raske lahti saada. Ükski eemalseisja ei taha uskuda, et mõni üliõpilane joomiseta ka võib läbi tulla. Sellisest kujutelmast saavad osa ka keskkoolist väljatulevad noored, kes peamiselt elavad alles tundeelu ja kellest suurem hulk elule veel tõsiselt pole näkku vaadanud. Kuid nad juba koolis olles pole kuulnud mõnda „korporatsiooni“ (Tartus oli alles hiljuti paaris koolis oma salajane korporatsioon, mis

püüdsid väliselt kopeerida üliõpilaskorporatsioone, siis vähemalt unistanud kirjust teklist ja kõigest sellega kooskäivast. Asudes Tartu, on ta agar otsima selle üles ja tegema kaasa kõik, mis seal vaja. Sellisesse organisatsiooni astudes loodetakse küll jääda truuks oma karskusveendumusele, kuid paljud varem või hiljem alistuvad ikkagi sealse miljöö mõjule. Selliseks langemise põhjuseks on muidugi organisatsioon ise, kes lubab pida oma ruumes alkoholi ja selle tarvitamist liikmeile piiramatul määral. Teiseks valitseb selliseis org-es ikkagi ka massipsühholoogiline joomasundus. Vt. „Mõtteid valmivast intelligentsist lk. 107.

„Kui mingis yhingus pole enam otsest joomise sundust, siis jääb see siiski harilikult sõnakõlksuks niikaua, kui yhingus valitsema pole pääsnud otse alkoholi-vae-nuline vaim. Väga ilus öelda: ei ole sundust! aga tegelikult nõuab äärmiselt kindlat ja kujunend karakterit, mida veel ei ole pea yhelgi noorel üliõpilasel, et vastu panna selle massipsühholoogilisele sundusele, mis on tihti käskivam kui formaalne käsk. Noor

liige täiesti abitu selle ahvatuse vastu, tal on peaeagu täitsa võimatu karskeks jääda, kui joob kogu ymbrus ja sõberkund, see kelle sugestioon on temale nii suur? Juba paljas eeskju on paratamatult mõjuv, päale selle aga veel igasugu otsekohene joomisele kiutsamine, mittejoojat naeruväärseks tegevad kombad jne. Ja kui ka jõudu on olla vähemalt tagasihoidlik, „parajuslane“, jajuua ainult mõõdapääsmatul korral, siis nõrkeb sellegagi kyllalt juba vastupaneku võime, kasvab agressiivsus aga seda enam teistes, paljujoojais, kes enda ümber selge pääga inimesi ei salli ja kõik teevad et, neidki teha omasarnaseks hulluks. Mitte teoreetiliselt, aga praktiliselt vist kyll alati on asi nii, et kus yhingus juba kord joomine lubatud ja olenguil aset leiab, sääl yhtlasi juba ka yldine vaim alla kisutakse ja tõusuvõimetuks jääbki“.

Kes pole just äärmiselt tugeva vastupanuvõimega, langeb paratamatult sellise sunni ohvriks. Ka pole tahe üliõpilaseas veel lõplikult välja kujunenud, see on kogu oma olemuses veel painduv. Oma viimase karastuse saab ta

võistluse ja võitluse meeleolu. Pole midagi sidumas rahvast tervikuna. Reaktsiooni surufud meeleolus ei saa mäng pakkuda seda, mida ta muidu võiks. Tekivad võitluserühmad, kus liitutakse ühiste eesmärkide nimel, ühiskondliku hüve nimel ja neis võivad paljudki leida sügavat rahuldust, mida paratamatult pipardab rõhu üldine olukord. Nagu masside psühholoogia tundjad väidavad, tõuseb reaktsiooni perioodidel enesetapmiste aro kohutavalt kõrgele. Ei nähta pääseteed raskusist, lootusetus valdab inimesi, liiga vähe on võimalusi rahuldada sotsiaalset instinkti, sest vähe on võimalusi leida lõbu konkureerivas ja võistlevas rahvas. Niipea kui aga suuremad massid suudavad jõurikkalt midagi teostada, suudavad ühisel jõul kas või vähekesegi kaasa aidata olukorra paranemiseks, siis tõuseb meeleolu. Kasoab eluftahe, kahaneb enesetapjate aro. Hooga ja andumusega asutakse looale tööle. Tekivad tihedamad

sidemed isikute vahel, kasvab ühistunne. Sotsiaalne instinkt leiab rahulduse. Siis võivad mängudki pakkuda sügavamat lõbu.

Vaevalt on võimalik pääseda enne alkoholismist kui ühiskonnas pole küllaldasi võimalusi mõistlikul teel rahuldada mõnude tarvidust. Selleks aga peab igal inimesel olema võimaldatud elamine — toit, korter, rõivad jne. Peale esmajärguliste elutarvete rahuldamise tuleb luua soodsaid võimalusi ühiskondlikkudeks mängudeks, nagu spordiks, muusikaks, teatri- ja kinotendusiks jne. Teadus ja kirjanduski võivad pakkuda paljudele suurt mõnu, kui neil aladel teotsemiseks võimalusi avardatakse. On selge, et praeguse tehnika ja teaduse arenemise astmel võib luua väga rohkesti mõistlikke mõnutarve rahuldamise viise. Et seda seni ei teostata, selles on süüdi kitsaid egoistlikke huve taotlev kapitalistlik kord.

On võimalus igal inimesel küllalt

leida mõistlikke lõbusid, siis võib õigusega nõuda alkoholist keeldumist. Kel aga on haiglane nõue alkoholi või teiste uimastusvahendite järgi, neid tuleb ravida. Patoloogilise kalduvuse rohkenemist võib takistada kunstliku selektsiooni teel.

On aga selge, et küllaldaste mõistlikkude mõnude loomine on võimalik ainult võimalikult täiuslikul koostööl. Võistlus ja hävitav võistlus on seotud pöörase jõupillamisega (sõjad ja relvastus! jne.). Kogu kultuur ongi õieti peamiselt koostöö saavutis, produkt Kujuteldagu silmopilguks, et kaoks igasugune koostöö! Oleks siis võimalik vabrikute tegevus, elamute ehitamine jne? Koostöö teeb otsekuu imet. Koostööks peab liituma, peab ohverdama individualismi, vähemalt teatava määran. Individualism pole eriline võorus, nagu seda väideti „orirahoa“ probleemi käsitluses.

A. Audova.

Meid kutsutakse.

Näe: tõved rahva ihu närivad
ning noored vanemate pattu pärivad,
saab osaks kidur tervis, saatus mõrk.

Hing madalmeelne, väiklane ja hall
on elu uuendama nõrk,
ta lagastanud kihe prass ja trall.

Nii kõlbline ükskõiksus aja vaim.
Kõik kohad läbi põimib pahe võrk.
Ses õhus lämbub iga terve taim.

Nii kahvatuna surma vangub kodumaa.
Ükskõikne olla siin ei saa!
Kel süda lahti, tuleb aitama.

Meid kutsutakse rahvast viima üles-
teele
siit madalmaade mädarabast

mäe kõrgustele, kus saab olla vaba.

Meid kutsutakse! Palju ustavust
samm edu nõuab kaasatulistalt
ja julge võitlemine ennastsalgavust,

sest naerdaks' hea poole püüdvat jõudu
ja kirutakse vooresliku elu nõudu
ja neid, kes kodu heaks üles kutsuvad.

Kuid püha aate süütusvalgud tiivad
kõik erksad hinged kaasa kutsuvad
ja enestega kõrgustele viivad!

Need jumalikud murdumatud tiivad,
kui imeliselt lühendavad tee,
mis sihitud on rahva õnne poole.

Aleksis Kallits.

alles hillisemas elueas. Suurem hulk ei võta vaevaks ka alkoholi-küsimusse, millest isegi vähe teatatakse, põhjalikumalt süveneda. Ka eelpool mainitud elujõudude kül-lastustunne ja romantikahäa tulevad siin arvesse. On just üliõpilaspõlv see aeg, kus seesmine elujõud on maksimaalse pingel all. Et seda vastavalt elusihile kulu-tada, selleks on vaja tugevat enesevalitsemist. Seesmisel tungid ja kired on suunatud sinna, et pingulolevat elujõudu kasutada. Kuna ümbrus ja välisolu selleks aina soodsaid võimalusi pakuvad, läheb elupõletamine lahti, mis viib tihti hukkamiseni.

Noored tarturuttavad karsklased vajavad ringkonda kuhu minna, kuhu organiseeruda, milliseid org-e arvestada. Paljud langesid purus-tatult lahinguväljale, tormates mõne mittekarske organisatsiooni kallale, et seal end oma karskusmeelsu-sega maksta panna. Illustreerigu seda näide paljude omasarnaste hulgast: Kolmandal noorsoo kars-kuskongressil Rakveres 1924. a. võeti vastu karskustegelase ja too-kordse referendi A. Õunapuu reso-lutsioon, mis otsustab korporatsiooni boikoteerida. Sel puhul võtab sõna praegune noorkirjanik A. Kirschen-

berg, olles tol ajal veel veendu-nud karsklane: „Et korporatsioo-nid ei seisa karskuse alusel, siis soovitab hra Õunapuu neid boiko-teerida. Sellega ei saa meie kau-gele. Meie peame joomakommete vastu võitlemiseks korporatsiooni-desse minema. Ja seda saab väga hästi, keda tuntakse kui karsk-last, seda ei sunni keegi jooma.

Peab astuma korporatsiooni-desse. Sellele alusele tuleb viia meie võitlus.“

Milliseid tagajärgi on annud tsi-teeritule võitlus „sellel alusel“, on meil teada.

Imelikkudena tunduvad põhjen-dused, mis tuuakse ette, et inime-ne pidavat läbi nägema ja te-gema igasuguseid katsumisi — tutvuma ka alkoholiga, et ta siis teaks ja oskaks olla mitmekülgsete kogemustega seltskonna liige. „Üliõpilaslehe“ „Ugala“ erinumb-ris 10. XI 1928 kirjutatakse kars-kusküsimuse puhul: „... inime-ne olgu vaba ka alkoholi tar-vitamises, kuid ta peab teadma, et ta neist piirest üle ei tohi minna, kus ta enam haritud seltskonna liikmeks ei kõlba. Jää ka alkoholi mõnikord tarvitades viisakaks, au-saks ja ustavaks oma põhimõte-tele!“ Ja vähe edasi: „... pa-

rem on noori liikmeid just neis oludes kasvatada, kus alkohol saa-daval. Ei ole hea kui konvendi liikmed väljaspool alkoholi tarvitavad, kus neid raskem kont-rollida. Parem on üksteist kasvatada ja ülepiiri minekute eest hoida just eneste keskel „kitsa-mas ringis“. Igatahes kenake põ-himõte? Umbes samasugune kui isal, kes õpetas poega parajalt jooma ja seda kontrollima: „Kui näed kahe seal pingil istuva mehe ase-mel nelja, siis oled purjus, siis enam ei või juua.“ Pingil istus aga ainult üks. Päril ettekujutamatu on ju, et pommis inimene teist pommisoleku eest, veel vähem aga parajuse nõuete kohaselt hoiaks.

Nii on ainult seesmiselt kars-keid üliõpilasühingud esijoones karsklasile vastuvõetavad. Selliseid seltse on meil juba üsna ke-nake kogu. Tuletagem siinjuures meelde ka tänast juubilari. Neis pole põhjust karta pealetikkuvat alkoholi.

Alles siis, kui on seltside kaudu loodud head eeldused üliõpilasele, võib julgesti loota, et need inimesed suudavad areneda välja rahva juhtijaiks ja kasvatajaks.

Ed. Treu.

„ÜLIÕPILASLEHE“ tellimine maksab ainult 1½ krooni semestris.

Karskusasjast kui kultuuriprobleemist.

Alkoholivaba kultuur — see on karskusliikumise alal teotsejate lõppeesmärk. Ent ka iga teise tõsise kultuurtegelase peapüüded peaksid suunduma selle tähise poole. Sest ealgi ei saa edeneda viljakalt kultuurilooming sellises sotsiaalses rühmituses, kus on alkoholil elu- või koguni peremeheõigus. Võib päris kindlalt tõdeda: karskusküsimus on tõsisemaid ja paljukaaluvamaid kultuuriküsimusi. Toda enne kõike seepärast, et karskusprobleem on lahutatamatus ühenduses kogu eetilise kultuuri probleemistikuga. Karskus on kõlbuse eelduseks, kuna alkohol hävitab viimase. Ja üksnes alkoholivaba ühiskond soodustab ning kiirendab kultuuri igakülgset progressi.

Seda kõike tahaks otse karjuda kõrvusse kodumaa kultuuritegelasile ja kõigile neile, kes kõnelevad paatoslikult isamaalsusest ja rahvuslusest. Tootke ka dokumentid endi paljukiidetud rahvustunde tõenduseks. Kõigi nende nõuete järele, mida dikteerivad teile patriootilised tunded. Toimige isamaa huvides! Ei tohi leppida ainult õõnsate, tühjade sõnadega. Tegu on vaja! Teadkem, et meie riikliku iseolemise sügavamaks aluseks on sisemine jõud. Ärgem petkem end ainult militarismi õhutamise! Nüüdsel ajal ei tarvitsegi rahvail üksteist vallutada püsitäägega ega kahuritulega, vaid ka kapitali ja kultuurilise üleolekuga. Selliseiks võitlusviiseks pole meie aga kaugelki küpsed, ja alkoholikultuse edasi kestes ei saavuta me kunagi seda taset. Edeneb vaid kuritegevus ja majanduslik kokkuvarisemine, kuna vaimunõtruse suhtes olemegi juba dr. med. J. Luiga uurimuste järele Euroopa rahvaste seas esimesil kohil. Arvulise juurdekasvu poolest, mis on rahva vitaliteedi tähtsaim tunnus, võistleme aga edukalt just ähvardavale väljasurengule vastuvaatava Prantsusmaaga.

Ja seepärast h ü ü d k e m r a h v u s k u l t u u r i h u v i d e s : „Sõda alkoholile!“ Sest „mida kaugemale meie alkoholi poole-

hoidlus läheb, mida varemalt temale lõppu ei tehta, seda raskem on temast lahti saada. Seda enam köidame endid tema külge riigimajanduslikult, seda enam laseme endid temaga siduda kaubalepingute kaudu teiste riikidega. Seda enam on meie alkoholikapital organiseerunud. Seda vähem meie vastupidavus. Seda nõrgem meie normaalne jõud, meie tööjõud, meie tervis. Seda küsitavam meie riikline iseseisvus“ (P. Põld).

Kõik too näib olevat niivõrd selge, et johtub küsimus: milleks tollest üldse kirjutada? — Aga tegelikult pole see meie haritlasile ometi mitte iseenesestmõistetav. Koguni: meie intelligentsi „silmategemine“ alkoholile on üldiselt tuntud. Niisugune nähtus on tingitud küll hariduse ühekülgisusest. Ja meie haritlaste enamik nähtavasti ongi selline, kes on süüvinud ainult ühte kultuuri murdossa ja harjunud elus vaatlemisel liigselt tarvitama vastavaid erialalisi hindamisviise, mispärast ei suudeta võtta õiget seisukohta nende alaga mitteduguluses olevate elunähtuste suhtes. Kaldutakse oma spetsiaalal ülehindamisele, mis saab hiljem harilikult igaühele koguni eesmärgiks, aga mitte enam elu edasiehitamise vahendiks. Unustatakse, et üksikud teadusealad on vaid sel juhul väärtuslikud, kui nad teenivad inimkonna progressi.

Ja seepärast pole ime, et meil leidub küllaldaselt selliseid haritlasi, kes põhjendavad oma alkoholismi poolustava seisukoha nende teotsemisobjektiks oleva kultuuri pisiosaga. Nii näiteks väidavad mõned ajaloolased historiliste tähepepanekute järele, et karske maailmakord oleval teostamatu, kuna inimesed vajavat paratamatult uimastavaid aineid. Sealjuures ignoreeritakse aga areneva elu nõudeid. Ei nähta, et elu nõuab alkoholismi vältimist, et elu kannatab sellest, et see on vaenuline nähtuste kompleks edeneva elu teel. Niisuguste negatiivste haritlaste sõnade ja tõekspidamiste järele käies, peakõige loomulikult heitma kõrvale kõik karskustöö relvad ning sõst-

ma inimesi jahvatavasse himude „punasesse vesikisse“. Milline kurb tõde! — Teadus, mis ainult vaatleb ja nendib, milles ei kätke elu õilistamise soov, on alatu spekulatsioon, jõuetu targutamine. Teadus otsigu teid alkoholismist vabanemiseks ja jätku oma põhjendused seal, kus pole nende koht (sellega pole tahetud arusaadavalt üldiselt alahinnata teaduse eritlemispüüet, kuid ebakohal on see asjatu jõukulutus).

Seesugused poolikud haritlased, kellele viitasin, ongi suurimaid alkoholismi tugusid. Ja selliseid hariduse ilmas karguga kõndivad naeruväärseid tüüpe ei vaja meie. Tarvis on harmoonilist haridust. Vaja on õigeid teadlasi ja õigeid haritlasi, kes ei hinda elus toimetulevaid akte mitte ebakohase, ainult mingile eriteadusele omase vaateprismi läbi nähtuna, vaid võtavad oma hinnangu lähtekohaks elava elu enda ja selle nõuded.

Niisugused haritlased ei hakkaks enam reflekteerima: kas on karskusliikumist tarvis või mitte, kas sellel on mingit tagajärge ning edu etc, vaid nad läheksid sellega lihtsalt kaasa ja tõmbaksid jõudumööda teisigi pealtvaatajaid endiga ühes.

Need tuleviku haritlased peab aga andma praegune üliõpilaskond — valmiv intelligents. Kui ülikoolist ellu siirduvad on sellised, kes pole mitte üksnes täielike teadmustega, vaid ka lahtise avara pilguga tõelisuse tunnetamiseks, vastutustundega rahva elu suhtes, mis isiklikus tegevuses ja eluavalduis ainult otsib üldsuse hüve, hingelise jõuga, mis võrsus tervest ja puhtast elutundmusest — nii siis inimesed, kes alkoholis oma rahva halveima vaenlase ära tunnevad ja temaga võidelda otsustavad, siis on alkoholikapitali valitsus lõpul, siis saame uue elustiili, uued avaramad arvamused ja teised seadusedki.

Ja seda loodame ning ootame üliõpilasilt — nende endi sisetunde ja kogu Eesti parema tuleviku nimel.

Fr. Olup.

Eesti Üliõpilaste Karskusühendus käesoleval õppeaastal.

Olles eelpool tutvunud EÜKÜ minevikuga ja seisatanud hetkeks kirjutistes esitatud probleemide juures, võiks lugejal tekkida huvi olevikugi olukorra vastu. Viimasest momentülevaate andmine jääbki käesoleva kirjutise peamiseks ülesandeks.

1930/31. õaasta algas ÜKÜ-lastes peres üldise leinaga, kuna manalasse oli varisenud lugupeetud vilistlane ja asutajaliige prof. Peeter Pöld. Lahkumus kaotas ÜKÜ oma väärikama liikme, kes alati ühingut oli kandnud südamele ja olnud aitamisel. Ametlik tegevuse avamine võis sündida alles 23. septembril E. Karskusliidu saalis vil! prof. H. B. Rahamäe kõnega: „Alkohol kui religioon, karskus kui sümbol.“ Sellele järgnesid veel neli kõneõhtut, kus esinesid kõnedega ÜKÜ auliige prof. M. J. Eisen, vil! mag. A. Elango, ksv! I. Tõnisson ja instr. R. Hansson. Eriti suurt huvi tunti nende vastu väljastpoolt kaasvõitlejate peres. Peale ametlikkude üld- (2) ja juhatusekoosolekute (8) ning omavaheliste koosviibimiste töötas regulaarselt karskuskasvatustlik õpiring ÜKÜ toetajaliikme E. Karskusliidu peasekretäri E. Kubjase juhtimisel.

Kuna viimasest osavõtmine on uustulnukale esimesel aastal kohustuslik, siis on püütud silmas pida esmajoones ka just nende huvi. Nii on siin seni käsitletud mitmeid akadeemilise elu („Jubiseid käitumiseks

akad. elus“, mag. A. Elango) ja karskusküsimuse tähtsamaid külgi („Alkoholismi põhjused“, „Üliõpilaste ja noorsookarskusliikumise vahekorra“). Semestri tegevuskava järgi on teostamisel veel ÜKÜ 10-nda aastapäeva pidustused, käesoleva „Üliõpilaste“ erinumbri väljaandmine ja mõningad teised vähemad ülesanded. Vaatamata neile aeganõudvatele sisetege-

vusülesandele leidis välistegevuse alagi viljelemist. Nii võeti osa Soome hõimupäevadest Turus 7 esindajaga, kus tihendati sõprusvahekorda Soome üliõpilaskarskusühendusega. Ka tehti käesoleval semestril algust kõnelejate reservi moodustamisega oma liikmeskonnas, et oleks tarbekorral võimalik saata kõnelejaid nii noorsoo kui ka täiskasvanute karskus-

EÜKÜ ametnikke II sem. 1930 (puudub 5).

Üks veste lambivalgel.

ÜKÜ päevitute „kirjandusliffe“ voole.

Lühnides arhiivis puulus pihku palju tolmuforraga taetud kaustitud. Võtsin ühe lähemalt vaatuse alla. Võin ta taqant poolt lahti, et vaadata millega ta lõpeb (noh nii umbes nagu teevad vanad mamslid „Wana mamsli saladusi“ lugeedes!). Tah, ja seisid seal need targad sõnad: „Siit läbi lewis poks tolmuford!“

Pole ju see lõpp romantiline, kuid ta läi hingeesse ja tuli tahtmine weidi kergigitada seda tolmuforda.

Nii! Misin alguse juurde. Kuna esimene „kirjanduslik“ artiklane aeg oli A. D. 1928, siis algan sellest ajast oma „uurimusega“ peale.

Nii muuteas lubatagu tähendada, et tekkis see päevit I a u a le muidugi loekuri energilisel taasamõjuksusel. Tema otstarve pidi olema mitte lasta uinuda — artiklaid talente vaid võimaldada omi mõtteid fikseerida paberile.

Alguses kohe sisaldas esimene päevit läpse „ajakundade“ loetelu:

- 1) pubas kunst — luuletused,
- 2) epigrammid,
- 3) romaanid,
- 4) följetonid,
- 5) naljatilgad,

6) sõnumid jne.
Keel — ad kibitum!
„Digiteeluse hülgamine, reeglitele sülgamine“ ja muu poeetiline kõrge moraal!
Wõju täienbujeks võiks öelda, et päevit ei ole vastutawat ega tegevtoimetajat peale laekuri, kes peab päevitu „surma“ puhul muretsema uue.

Kohe esimesel leheküljel annab autor päit Pricneeki oma woolule nimeks päitism, nii et mul ei maffa murda pead selle üle, kuidas esimest woolu nimetada. Too pidi olema „ainukene omaajaranne ilm“, „kunst kunsti pärast“, kus „kats soovitav väljendusvorm!“ Kahjuks tuli tal aga warsti hale ots peale. Üks tõsine üstraelt jünger peab päitismi labastawaks, soovitab pätsida „delitaatsel niwool.“

Päit Pricneeki mättis ise enda ja kirjutas oma käega need read: „Kuna päit Pricneeki ei efi, on ei ka uus wool — päitism, hattaib walitsema soltidne joon ja tõsine toon.“

Ea peab oma sõna ja hakkab luuletama. Aga Pricneeki waim ei leia rahu „fo- liidjes toonis“, ta hõljub toewa ja maa wahel ning lätkab ühe „Ingel Keerubi wahheluggemistjed.“

Wõit asjad, mis ilalt tulewad alla, rahawad lõwasti, nii ka see „wahheluggemine“.

Tuleb waitus enne tormi. „Publit“ enustab „genialismi.“ Reegi nupufas wuntis joonistab päewituse „konwentionalismi“ esindaja. Ent mainitud wool ei elustu, tal puudub „see elaw õht.“

Wahhepaladena esinewad õhtused meeleolud ja ratfutamisjed riimide seljas uue autori kiridimi poolt. Diletantism ei rahulda „massi“, oodatakse „profesjonalismi.“

„Profesjonalismi“ tugewam kandidaat, Pricneeki waim, joonistab päewituse käsi ja jalgu (primitiivses stiilis).

Ksw! P. soowitab talle oma „kunst“ jäwendamiseks läbi lugeda Wähleri: „Abriß d. geistigen Entwicklung des Kindes.“

Wahhepalana eüneb üks sentimentaalne (keel ad lib!) noormees (kui ma ei efi, tahab ta olla käesolewate ridade autor), kes unistab liblikfergeit (!) neidubest ja jookseb „all leegitfewa terwadpäitele üle lilleliste niitude.“

Pricneeki waim sai elu fiske ksw! P. soowitustest ja sellest tiwustatuna algatas

seltsidele nende soovil. Mainimisväärt on ka ÜKÜ vilistlaskogu asutamine käesoleval semestril, kellelt tulevikus nii ühingule kui ka kogu akadeemilisele karskustööle on loota tarvilist tuge. Tihedat sidet on peetud ka Eesti Karskusliidu ja Eesti Noorsoo Karskusliiduga oma liikmete kaudu, kellest suur osa kuulub nende juhtijaskonda. Tegevuskavatsusist kevadsemestril tuleks nimetada sisetevgevuse alal kõneõhtute ja õpiringi tegevuse jätkamist, suvipäeva korraldamist mõnes looduslikult kaunis kodumaa ümbruses, alkoholiiksimuse teadusliku uurimusrühma ellukutsustamist ja liikmeile võimla kasutamise võimaluste muretsemist, et studiumi kõrval hooletusse jäävale kehalegi luua soodsaid arenemisvõimalusi. Välistevgevuse alal vääriks tähelepanu ettenähtud kavatsusist kõnelejate reservi väljaarendamine, kontsertmitingu korraldamine, Tartu abiturientidele koosolekute korraldamine ja üle maa abiturientidele vastava karskussisulise brošüüri või lendlehe saatmine ning üliõpilaskogude esindajate kokkukutsumine ühisele nõupidamisele üliõpilaskarskustöö süvendamise asjus.

Lisaks sellele ülevaatele tegevusest ja lähemaist kavatsusist olgu esitatud mõningad andmed ka liikmeskonnast. E. Üliõpilaste Karskustühenduse koosseisu kuuluvad praegu: 3 auliiget, 25 vilistlas-tegevliiget, 87 tegev- ja 11 toetajaliiget. Auliikmete hulka kuuluvad prof. pr. H. Kettunen, prof. M. J. Eisen ja dr. h. c. J. Tõnisson. Pole huvitusetä ära märkida, et kogu liikmeskonnast (ilma

toetajaliikmeteta) kuuluvad 59 liiget intiimorg-idesse, neist korporatsioonidesse 6, maakondlikkudesse kogudesse 7 ja seltsidesse 46 liiget, mis moodustavad kogu liikmeskonnast umbes 68%. Vastavalt ÜKÜ laialdas-tele tegevustesandele on kujunenud arvukaks ka juhtijaskond. Peale viieliikmelise juhatus (koosseisus ksv! ksv! E. Vint (s/s esim.), F. Huik (abi), S. Kask (sekretär), H. Grube (abi) ja H. Sarv (laekur) on rakedatut tööle tegevustesandete teostamiseks veel 21 liiget mitmesugustesse ametitesse. Ruumid: Jakobi 8—1.

Raskusi senises tegevuses on teinud eriti aineline külg, mille tõttu on jäänud teostamata nii mõnigi ilus kavatsus tegelaste jõupingutustest hoolimata. Ent vaatamata ettetulnud raskusile on käesoleval õppeaastalgi jätkatud julgelt tööd ühise aate kasuks.

F. Huik.

Uuemad karskuskirjandust.

1929 ja 1930 ilmunud.

Elisto, E. Kategoorilise karskusnõude põhjendus, eriti intelligentsi ilmapaates. II täiendatud trükk. Hind 25 senti. E. Karskusliidu kirjastus. (I tr. EÜKÜ kirjastus; hind 10 senti.)

Koppel, H., prof. Kas võib lastele anda alkoholi? Piltidega. Hind 15 senti. E. Karskusliidu kirjastus.

Krahe, A. Tegelik enese-kasvatatus. Juhiseid õpingidele ja üksikule enesearendajale. Hind 25 senti. E. Karskusliidu kirjastus.

Kuusi, E. A., prof. Alkoholiiksimus majandusliku küsimusena. Hind 40 senti. E. Karskusliidu kirjastus.

Küng, A. Noorusjõud IV. E. Noorsoo Karskusliidu koguteos. Hind 1 kroon. E. Noors. Karskusliidu kirjastus.

Laja, G. „Terviseks!“ Mõnda joomakommetest. Piltidega. Hind 50 senti. E. Karskusliidu kirjastus.

Mäelo, Helmi. Alkoholi vaba kultuuri poole. Juhtnõore naistele alkoholismivastaseks võitluseks. Piltidega. Hind 75 senti. Naiste Karskusliidu kirjastus.

Sossi, Ants., mag. chem. Jookide valmistamine kodusel teel. Käsiaramat perenaistele ja koolidele. Üle 100 retsepti alkoholiit jookide valmistamiseks lihtsal viisil mitmesuguseist aineist. Hind 1 kr. 50 s. E. Karskusliidu kirjastus.

Sõrmus, Rudolf. Alkohol Eesti s. Staistilile ülevaade. Hind 50 senti. E. Karskusliidu kirjastus.

Kaanepilt:

August Peerna „Kompositsioon“.

uue woolu lapsismi (resp. infantismi, resp. babyim), mille mottoks:

Tagasi lapsituse juurde,
tagasi alateaduslikule gentaalsufele,
tagasi inimsoo häälidesse!

Sellele ostas üks wahnwa wend juurde teha märkuse:

tagasi mamma juurde!

Ragu näete, kõnelet ma peamiselt waid teatud woolu esindajait, looban, et see on arusaadaw. Waadate, kui mul on õienda-miisi juut Jtztewitschiga, kellel on äri, siis ma teen „üks ia teiseft“ Jtztewitschiga, aga mitte tema sellidega.

Mii siis tegutses lapsismi autorina dr. laps. Wool on wudne ja saab kõwa kriitika osakitses Lahtetafte „lapsele“ wõtu anda, ent „laps“ on arenenud ja warustatud relwaga. Reppid ja warjud on tugewamad ja purustawad wittjad“ („lapse“ enda sõ-nab!)

Sõulude lähenedes aga asjad parane-wad. Laps areneb. Võowad teisefti seffa oma wärsfjalgadega. Kirjanduslik leht“ lähneb aga nõrgemaks. Sahtatafte üle aisa lööma, nagu:

„Mi widi-ridi wintsu,
Mii saab aga mürtsu...“

Dr. lapse sulewistefid täidawad siis „widewitu klubi istungite protokollid (il-lustratsioonidega). See uus element oli

importeeritud sihe Walgast tulnud elurõõmsa kaaswõitleja poolt. Ja kui too ksw! „eksporteerus“, — juutus unele ka wide-witu klubi.

Kõiti neid kõrgeid waimulende asendab M. D. 1929 „jäine realism“ — wõi „so-liidne joon ja tõsine toon!“ Kuigi esineb wähemaid kõrwaltealbumiisi „asjalikust too-niit“, ei too need weel midagi uut. Ka sentimentaalsus asendab realismiga.

Kuigi „osakundade“ all olid nimetatud epigrammid — ometi tuli esimene wakit launis hiljuti Mõne mehele kujunesid need ka „teplgrammidets“.

Tõttis ta tõsijemaid kirjanduslikke waid-lusi, näit. Mikumärbi puhul. Need kuju-nesid tawalikelt pihtabets ia „kuwadets“ — nii et nende lugejastond oli wõrdle-miisi wäite.

Ja... ent siis tuleb üks juurem üle-aifa löömine! See juutus nimelt tubeng-konna uue parlamendi walimiste puhul. Tol ajal ilmus kirjutiisi, mis ei kuulunud ühtegi warem olnud „kirjanduslikku“ woolu, — wõi teiseft küljest wõisid kuuluda igasu-gusse woolu! Saks waidlusent, kumb par-tei enam suudab teha karstusitööd, kas see, kellel töötawas sellises põhimõtted märgitud, wõi need, kel neid wähem on (resp. ühje pole!). Need waielufed wõisid palju päe-wifu poole tõhnamats!

Needft fire lained löid üle ja rahus-tufid. Walitief jällegi soliidne toon. Eriti „kirjanduslik“ tahab olla laekur. Kui keegi kirjutab päewituse, et armas rahwas tulge pühapäewa õhtul sja toktu, wõi nii... laekur teeb kõhe isandufe monu: „Watu-fed, wõite raha kaafa!“

Hiljemal ajal midagi eraforalist juh-tunud pole (kõit mis on juhtund on salaja juhtund ja „saab ta salaja edast tehtud!“)

Ärgu sellepärast weel arwatagu, et oleks saõnunud wainline kriis! Ei sugugi! Aga kõit see uus majanduslik aeg ja uus tolli-politika mõjub saks kaafa.

Ega ei ole ju ka kerge üht korralikku loominguut produtseerida. Oi, herjemine! Kui Teie itti oma ihuflinaga ndets noid päewituid nende kommentaaride ning sele-ustega. Üft on nii kirju, et mul lugebes hakafid filmad walutama (see on mu pril-libest! Samuti nagu „elitwimi“ waata-mise järtele).

Uga olen ometi päewituit alguseft lõ-puni läbi lugenud ja niid wõiwad nad jälle puhata.

Soõdam, et praegune koõdamise aja-järf pea mõõdub, wahest siis letame uusi waine.

Pilif Nammat

William Shakespeare'i „HAMLET“

A. F. Tombach-Kaljuvalla tõlkes, 170 lk., hind 3 kr., iluköites 3 kr. 50 s.

A. Oras'e kirjutatud eessõnas tähendatakse muu seas: „Õilistavalt mõjub selles teoses Hamleti mõtlus. Kontemplatsioon, ka kui see on sihitud kodule ja paele, viib haavavast materiaalsusest välja ja annab vähemalt avarust, liikuvust ja abstraktsust, mis võimaldavad vaimul end kokku võtta ja tunda oma iseolu keset kõige labastavamatki korrupsiooni.“

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus,

Tartus — Lai t. 35, tel. 601.

IX Edustuse koosolekuid.

8. koosolek 14. nov. 1930 kl. 21.

Koosolek oli kokku kutsutud küll kell 21, kuid rühmade omavaheliste nõupidamiste pärast võib see alata alles kell 22.

Koos 19 Edustuse liiget. Juhatab abiesimees ksv! E. Sitska, protokolli sekretär ksv! H. Rutoff.

P ä e v a k o r r a s: 1) Protokoll, 2) Üliõpilaskonna põhikirja 2. lümine, 3) SELL-i resolutsioonide kinnitamine ja 4) läbirääkimisi. Täiendusi ega muudatusi ei tehta.

1.

Protokolli kannab ette ksv! E. Veidenbaum ja see võetakse vastu ühel hääl.

2.

Üliõpilaskonna põhikiri, mis välja töötatud üldtoimkonna poolt kolme semestri kestel, arutati üldiselt eelmisel koosolekul. Sel koosolekul tehtud parandused on üldtoimkond läbi arutanud ja täiendusettepanekutena esitanud. Koosolekul palju täiendusi üldtoimkonna poolt tehtud ettepanekutele ei tehta, vaid parandatakse peamiselt sõnastust.

Kuid selle koosolekuga ei jõuta lõpetada teist lugemist. Kahe peatüki lugemine jäetakse järgmiseks Edustuse koosolekuks.

3.

SELL-i VII konverentsi resolutsioonid kinnitatakse parandustega Poola küsimusse puutuv asjas, mille kohta Eesti üliõpilaskonnalt esitatakse tekst paremas sõnastuses samuti reisi brošüüri puutuv asjas. Pooldatakse, et brošüüri väljaandmist ja et seda küsimust arutaks SELL-i keskbüroo.

4.

Läbirääkimiste all sõna ei võeta, koosolek lõpeb kell 1.³⁵.

9. koosolek 18. nov. 1930 kell 21.

Koos on 22 edustajat ja Edustuse koosolek, mis peab otsustama vaevarikka töö järele koostatud põhisea-

duse lõpuliku vastuvõtmise 3-dal lugemisel, algab kl. 21.⁴⁰.

Koosolekut juhatavad vaheldumisi esimees Paalman ja abiesimees Sitska, protokollivad ksv!! Rutoff ja Pärtelpoeg.

Ksv! Karro ettepaneku kohaselt täiendatakse päevakorda arupärimisega majandustoimkonna juhatajale Üliõpilasmajas ettetulnud väärnähustest puhul.

1.

Selle järele asutakse protokollit ettelugemisele, milline võetakse vastu ühel hääl.

2.

Ksv! Karro küsib majandustoimkonna juhatajalt, kas vastab tõele, et org-imatude büroo korraldatud maskeraadil Üliõpilasmajas rikuti korda: 1) tarviti alkoholi ja 2) jämedalt astuti üles kordapidava isiku vastu ja mis kavatses majandustoimkond sel puhul ette võtta.

Majandustoimkonna juhataja ksv! Marmor vastab küsimusele: Üliõpilasmaja ruumid olid lubatud harilikudel tingimustel organiseerimatu-dele mardiohtu korraldamiseks. Ruume küsis ksv! Pärn ja kõnelusi oli ka ksv! Tubarikuga. Asjatute viivituste ärahoidmiseks laskin maskiohtu plakadid välja panna, kuigi ruume oli küsitud mardiohtuks. Ohtul leidsin saali ukse ees ja lugemisruumis mitmeid isikuid suitsetamas. Palusin ksv! Tubarikku teha vastavaid korraldusi ja lahkusin.

Hiljem selgusid veel teised asjaolud. Ohtul on viibinud joojnuid isikuid, nagu teenijad lõendavad, on leitud morsiklaase alkoholiga. Ühest organisatsioonist on tulnud kaebus, et nende ruumid on kinni. Seal leiiti tühi konjakipudel. Samuti ei ole täidetud portjee korraldust — pidu õigel ajal lõpetada. Selle asemel on ksv! Tubarik portjeed nimetanud seaks. Kui mind on tahetud kohale kutsuda, on teda vägivallega kinni hoitud. Asja selgitamiseks on tehtud vastavad korraldused. Akad. Majandusseltsilt ja

Hõimklubi poolt sisse tulnud protesti puhul on tehtud korraldus organiseerimatude büroole ruumi kasutada mitte andmiseks, seni kuni pole garanteeritud kord.

Ksv! Huik omalt poolt kahele organiseerimatude lähendamiseks korraldatu peo ebaõnnestumist. Organiseerimatudel pole kindlat organisatsiooni ja tema ei kuulu organiseerimatude büroosse. Ta ei leia põhjust büroolt ruumide äravõtmiseks, vaid võiks enim pidude korraldamine keelata

Ksv! Tubarik leiab kogu loo olevat laimu ja lubab asjale kohtuliku käigu anda, kui otsekohe ei vabandata. „Kui siin võis olla alkohol klaasis, kus mina tean, kust ta toodi. — Mina ühtegi niisugust joojnut ei näinud, kes oleks korda rikkunud.“ Portjee olevat häbematult üles astunud.

Tehtu portjee kindlaks, kes teda kinni hoidis. (Ksv! Marmor: Tubarik.) See on jäme laim.

Ksv! Tubarik: Kui üliõpilaskond ei võta portjeed vastutusele, ning ei taganda teda, siis võtan ta kohtuliku vastutusele.“

Peale ksv! Marmor võetakse asja kohta veel sõna ksv!! Karro, Huigi, Tikenbergi ja Paalmani poolt.

Ksv! Karro: „Organiseerimatude rühm peab seisukoha võtma!“

Ksv! Huik: „Kes on rühm?“

Ksv! Karro: „Teie!“

Ksv! Huik seletab, et organiseerimatud ei ole kindla distsipliiniga organisatsioon, et oma esindajaid ära kutsuda: „Minu eriline ülesanne ei saa olla tema (ksv! Tubariku) ärakutsumine, kuna Edustuse liikmed pole seotud mandaatidega.“

Edustus konstateerib Üliõpilasmaja korra rikkumist org-imatude mardiohtul 15. vastu 16. skp. õösel, mille eest oli vastutav ksv! Tubarik. Üliõpilaskonna Edustus mõistab hukka need väärnähused ja mõistab hukka Edustuse liikme ksv! Tubariku mitteküllaldase väljaastumise Edustuse poolt väljaantud Üliõpilasmaja korra

kaitseks. Majandustoimkonna poolt kogutud andmed tehakse teatavaks Akadeemilisele Kohtule.

Täiendavas ettepanekus sanktsioneerib Edustus ksv! Marmoritegevuse kindlama järelvalve teostamise suhtes organiseerimatus büroo kasutada antud ruumides.

2.

Põhikirja §§ 95 ja 96 vastuvõtmise järele paneb juhataja kogu põhikirja tervikuna 2. lugemisel hääletusele. Põhikiri võetakse 2. lugemisel ühel häälel vastu.

3.

Ksv! P a a l m a n n. Üldtoimkonna poolt tehtud ettepanekud, samuti teisel lugemisel tehtud ettepanekud tulevad veel kord hääletusele ja siis tuleb üliõpilaskonna põhikiri 3-dal lugemisel lõplikult hääletusele.

Peale redaktsiooniliste ja üldtoimkonna parandusettepanekute vastuvõtmist paragrahvide juures paneb

ksv! esimees põhikirja tervikuna 3. lugemisel hääletusele.

Üliõpilaskonna põhikiri võetakse lõplikult vastu 21 hääle pooldamisega. Vastuhääli ja erapooletuid ei ole.

4.

CIE 8. kongressi aruanne kinnitatakse ühel häälel.

5.

Valimiste all kinnitatakse ühel häälel juhatus poolt ette pandud pr. Mari Riitsing üliõpilasköögi juhataja k. i. ksv! Paalman teatab, et Edustusest on lahkunud Saksa üliõpilaste nimekirjast ksv! Lotz, kelle asemele on kutsutud ksv! D e h n.

Leedu üliõpilaskonna 5. aastapäeva pidustustele lojaalsete vahetõrgete pidamise mõttes ja SELL poliitika huvides paneb juhatus ette saata oma esindaja, kelleks valitakse ksv! S i t s k a. Selle vastu ei olda ja määratakse selleks kasutamata krediitidest kr. 40.

Helsingi üliõpilaskonna 60. a. juubeli pidustustele otsustatakse saata ühel häälel ksv! P a a l m a n n.

Poola saatkonna poolt toetusega Poola sõidu kohta teeb juhatus ettepaneku: Detsembris korraldada ametlik ekskursioon koosseisus: esimees, abiesimees, välisloimkonna juhataja, majandustoimkonna juhataja, „Üliõpilaslaha“ peatoimetaja ja toimetuse liige ksv! Ots. Ettepanek võetakse ühel häälel vastu, kusjuures juhatus volitatakse mõne loetletu ärajäämisel asendada kohta Edustuse liikmega ja võimaldada kaasasõitu omal kulul ka mõnel teisel Edustuse liikmel või endisel üliõpilaskonna tegelasel.

6.

Ksv! Paalman teatab, et järgmine koosolek on 1.—10. det. vahel ja juhib tähelepanu 1. detsembri pidulikule Edustuse koosolekule, mille algus 1/2 10 hommikul.

Koosolek lõpeb kell 0.³⁰.

Erinumbri toimetaja: Peatoimetaja: E. Trinkman-Elisto. Tegevtoimetaja: Fr. Olup.

Liikmed: F. Huik, A. Kallits, Arn. Kask, A. Lipstok.

Vastutav toimetaja: Erich Siil. Tegevtoimetaja: Bertram Karro. Liikmed: Peeter Järve, Jaan Ots.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Trükikoda Ed. Bergmann, Tartus.

VÄRSKE JA LÕBUS MEELEOLU

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olengutel on ainult siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

» KILUD ja SPROTID «

Oma headuse poolest on need kaubad saanud kõikide üldtunnustuse. // Nõudke igalt poolt.

*

Pealadu: E. T. K.

TALLINN, Lai t. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskühisus.)

HARULADU:

Tartus, Maarjamõisa tän. 21.

AKADEEMILINE KOOPERATIIV TARTUS

JAANI TÄN. 7. - KÖNETRAAT 63.

Teatame, et sellekohaste kokkulepete põhjal on Akadeemilise Kooperatiivi liikmetel õigus liikmekaardi ettenäitamisel allnimetatud ärides ja töökodades kasutada kokkulepitud hinnaalandusi. Igas kokkuleppevõrku kuuluvas äris on Kooperatiivi poolt välja antud leping-teatis, mis esitatakse soovikorral ja milles on märgitud üksikasjalised soodustused. Sellekohased teatelehed liikmetele saadaval tasuta. Sõlmimiseleolevaist ja uutest kokkulepetest teatatakse eraldi.

Riide-, manufaktuur- ja pudukaubad:

M. JÄNES, Kaubahoov 10-12, tel. 5-91;
VENNAD LEPP, Kaubahoov 2, tel. 4-81,
Promenadi 2, tel. 13-54.

Jalanõud: Saapakauplus „UNION“, Suurturg 12, VIG. SÕJAM. ÜHINGU saapakauplus, Küütri t. 3.

Rätsepatööd: A. MURŠAK, Uueturu t. 3.

Koloniaalkaubad: M. PALTSER, Rüütli 17,
ED. MÜCHEL, Tähe t. 83, tel. 2-93,
SÕJAV. MAJAND. ÜH., Rüütli t. 6,
tel. 11-16.

Tubakakaubad: K. TAKLAJA, Rüütli 10.

Spordiriistad: J. KIVASTIK, end. „Sport“,
Rüütli t. 11, tel. 6-02.

Juuksetööstus: J. RÄSSA, Suurturg 2,
M. NIGGOL, Suurturg 2.

Pesukoda: TARTU PESUKODA, Uueturu 1, ESTONIA, Gildi 7 ja Tähe 70.

Grammofoni ja raadiotarbed: K/m. VEN. PRÜÜS, Kaubahoov 20/21, tel. 12-92.

Ehitus ja majatarbed: K/m. VEN. PRÜÜS, Kaubahoov 20/21, tel. 12-91.

Apteegi kaubad: LINNAAPTEEK, Rae-kojas, tel. 5-58.

Tartu Naisüh. käsitöökool: Karlova t. 12, tel. 1-99.

Foto: V. MARKUS, Gildi t. 7, tel. 12-81.

Võõrastemajad: Hot. „LIIVIMAA“ Riia, t. 91, tel. 2-28.

Lilleäri: H. Kuusneri lillekaupl. „MIMOSA“, Jaani t. 16, tel. 6-16, äri kinnioleku ajal krt. Jaama t. 60, tel. 11-91.

Kindlustusasjandus: Kindlustuss. „EESTI“, Suurturg 8, tel. 1-72.

OMA KAUPLUSES, JAANI T. 7, TEL. 63.

Büroo ja kirjutustarbeid. / Õpiraamatuid. / Kodu- ja välismaa kirjandust. Kirjutusmasinaid. / Kaartsüsteem „ACME“. / Tarvitatud raamatute komisjon. Oma kirjastus. / Tartu Ülikooli ja rea teiste akadeemiliste asutiste väljaannete pealadu. / E. d. Taska ateljee ja õppetöökoja kaunistatud nahatööde ja kunstkoidete esindus. / Eesti Punase Risti nahatööd. / Ajalehtede — tellimiste vastuvõtmine. / Trükitööde ja paljunduste vahetalitus. —

Tarvitatud raamatute komisjonile võtmise tingimused: Müügi hind kuni 75% sama raamatu hinnast uult. Kooperatiivi provisjon 10%. Hinnaalandus Koop. liikmeil Kooperatiivi kirjast. ilmunud raamatuilt 10%.

Rätsepaäri A. Muršak

Tartus, Uueturu 9.

(Akadeemil. Kooperatiivi rätsep)

Võtab vastu kõiksugu tellimisi meesterahva ülliriete peale. Tööd tehakse kõige viimaste Viini moodide järele.

Üliõpilastele hinnaalandus.

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

PIDU-, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.

Sukki, Pitse,
Lastesukki, Paelu,
Sokke, Laudlinu,
Trikood, Spordi
ülikondi

Siidi, poolsiidi ja villaseid
KLEIDI-, PESU- ja
VOODRIRIIDEID

Serge, Crépe sa-
Crépine, tin,
Rips, Dekoratsi-
Taft, ooni riie,
Schoti taft, Mööbli riie,
Crépe de Velantini,
chine, Milanaise jne.

KAUBAD VARUSTATUD
VABRIKU MÄRGIGA JA
SAADAVAL ÜLE MAA.

OSKAR KILGAS

TALLINN, VOLTA 3.

**DAAMIDE,
HÄRRADE,
& TEAATRI**
COIFFEUR J. LUKSEP.
TARTUS, KÜUNI 3.

- Alandatud tööhinnad -

Habemeajamine	20 s.
Juukselõikamine	40 „
Lokkimine	50 „
Manicure	75 „
Kulmude ja ripsmete värvimine	50 „
jne. jne.	

Äris töötavad ainult täiesti vilunud diplomee-
ritud tööjõud. Eeskujuline puhtus. Ootamist
ei ole.

Kõige austusega **J. LUKSEP.**

P. Laursoni

Pesumaja ja keemiline
riiete puhastustööstus
„Estonia“

Tartus, Gildi tän. 7 ja Tähe tän. 70.

Võetakse vastu keemiliseks pu-
hastamiseks kõiksugu siidi- ja
villaseid riideid. Igasugü läike-
ja lihtpesu pesemine ilma pesu-
lõhkvate aineteta (kloorita).
Kardinate pesemine ja raamimine.

Töö ja hinnad väljaspool võistlust.

Hind 30 senti.

ESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR